

Esik. tsto 107/13.7.1988

Pori, Leppäkorpi 1987

Kunta: Pori

Kylä: Pietniemi, Leppäkorven taajama

Tutkimuskohteet:

Raunio n:o 1: kortteli 52, tontti 2, Sammaltie

Peruskartta 1:200000, 1141.11 VIASVESI (1978)

x = 6818 48 ; y = 537 35 ; z = 8,5

Raunio n:o 4: Kylänlaitapuisto (eteläinen), Surut-
tomientie

x = 6818 75 ; y = 537 14 ; z =

Raunio n:o 7: Kylänlaitapuisto (pohjoinen), Vanha
Raumantie

x = 6819 20 ; y = 537 00 ; z =

Raunio n: o 8: Kylänlaitapuisto (pohjoinen), Vanha
Raumantie

x = 6819 ; y = 536 98 ; z = 8,5-9,5

Aikaisemmat tutkimukset:

Jouko Rätty, inventointi 1984

Paula Purhonen, tarkastus 1985

Matti Bergström, tarkastus ja koekaivaus 1985

Jouko Rätty, kaivaus 1986

Paikalta ei ole esinelöytöjä

Kertomukseen liittyvät kartat:

3 karttaa 1:500

Kertomukseen liittyvät valokuvat SATM 134 851-135 088
sekä diakuvat SATM 6880-6964.

PORI, PIETNIEMEN KYLÄ, LEPPÄKORPI

Kertomus Satakunnan Museon amanuenssin Jouko Rädyn suorittamista arkeologisista tutkimuksista ajalla 27.5. - 21.8.1987.

Marraskuussa 1984 löysi Porin kaupungin rakennusviraston kadunrakennusosaston puistotoimiston mittausryhmä asema-kaavoitetun uudisalueen tontinmittaustöitä tehdessään Porin Leppäkorvesta ennestään tuntemattomia kivilatomuksia, joita oli syytä epäillä hautaraunioiksi.

Museoviraston esihistorian toimiston koekaivausryhmä suoritti koekaivauksen vuonna 1985 Saniaisentien tontin 47/3 alueella hautaraunion n:o 2 reunaan kohteessa olleen pienen neliömäisen tasanteen merkityksen selvittämiseksi. Rakenne osoittautui myöhäiseksi.

Satakunnan Museon toimesta amanuenssi Jouko Rätty työryhmineen suoritti mainitun hautaraunion n:o 2 tutkimisen elo-syyskuussa 1986 (ks. tutkimuskertomusta 20.3.1987).

Satakunnan Museon tutkimusohjelman mukaisesti jatkettiin muinaismuistolain edellyttämän luvan turvin tutkimuksia y.m. aikana Porin Leppäkorven muinaisjäännösalueella. Kaivaukset tapahtuivat Satakunnan Museon oman rahoituksen sekä Porin kaupungin työllisyysmäärärahojen turvin. Teknisenä apulaisena toimi arkeologian ylioppilas Jouko Pukkila Kaarinasta, kaivajina toimi yhteensä 3-4 nuorta.

Kesän 1987 tutkimuskohteet valittiin vuonna 1984 suoritettujen inventoinnin yhteydessä tarkastettujen latomusten joukosta siten, että kesän tutkimuksissa saataisiin käsitys siitä, ovatko löydetty latomukset samalta aikakaudelta ja ovatko ne kaikki hautoja. Kohteiksi valittiin kaikilta kolmelta eri löytöalueelta erityyppisiä latomuksia: rauniot 1, 4, 7 ja 8 (numeroinnissa viitataan inventointikertomukseen 14.12.1984). Kunkin raunion tutkimuksen yhteydessä laadittiin puhdistetun raunion pintakartta, tarpeen tullen välikarttoja ja erikoiskarttoja, joihin merkittiin vaa'itusluvut maan pinnasta, kivistä ja mahdollisista löydöistä. Kaivausvaiheista otettiin mustavalkoisten kuvien lisäksi väridioja: ensiksi rauniosta luonnontilassa, paljastettuna, tutkimuksen eri vaiheissa, loppuun tutkittuna sekä entistettynä. Kuvia otettiin mahdollisuuksien mukaan eri suunnista, myös korkeiden tikkaiden avulla yläviistosta ja suoraan yläpuolelta.

Tutkimuksen lopuksi jokainen tutkimusalue ennallistettiin mahdollisimman huolellisesti ja ympäristö siistittiin.

Raunio 1

Ympäristö

Leppäkorven eteläisimmän ryhmän rauniot sijaitsevat viimeksi kaavoitetulla, mäelle ja sen ylärinteille tehdyllä asunto-

alueella. Mäen laella oleva luonnontilainen puistoalue on nimetty alueen vanhalla yleisnimellä "Pimeämetsäksi", alue kasvaa lähinnä nuorta männikköä. Mäen ja kaavoitetun alueen ulkoreuna sekametsineen ja lehtoalueineen on pohjoisen, idän ja etelän puolella asuntoaluetta nimetty "Kurupuistoksi" sekä läntisen reunan Vanhaan Raumantiehen rajoittuva koivikkoalue "Sammalpuistoksi".

Kurupuisto muodostaa matalan ja eräin paikoin melko tasaisen töyrän Pimeämetsän rinteeseen sekä idässä ja etelässä leviävien peltojen välillä. Pohjoisen puolella vanhat pellot on rakennettu täyteen Leppäkorven ensimmäisen ja toisen rakennusvaiheen uudistaloja. Vain kapea peltoalue erottaa Leppäkorven alueen Tuorsniemen kylän ja maantie Pietniemen kylän vanhasta asutusalueesta. Tutkimusalueen ympärillä olevat pellot on pitkään säilyneine kosteikkoineen kuivattu ja muokattu aikojen kuluessa noin 1400-1950-välisenä aikana.

Sammalpuiston ja Vanhan Raumantien länsipuolella oleva mäkinen harjualue on vanhaa "Pimeämetsää". Harjun valtapuuna on mänty, alavammilla alueilla kasvaa lehtipuuta. Alueella on lukuisia II maailmansodan aikaisia saksalaisten sotilasalueen rakennusjäännöksiä ja korsuja. Eräitä saksalaisten rakennusjäännöksiä on myös sillä harjuvyöhykkeellä, jolla inventoinnissa löytyneet kivilatomukset ovat.

Kaivaus

Raunio 1 sijaitsee Porin kaupungin omistamalla ja Johanna ja Kari Lindroosin vuokraamalla tontilla n:o 2 korttelissa 52 Sammaltien varrella. Lindroosit rakensivat tontille omakotitalonsa 1986-87.

Raunio sijaitsee rakennuksen takapihalla, sen eteläpuolella vanhan puuston reunalla, noin 11 metriä rakennuksen seinästä. Alue kivilatomuksesta etelään on jätetty luonnontilaan, osaksi Kurupuistoa. Raunio sijaitsee matalan törmän päällä 8,5 metrin korkeuskäyrällä. Sen eteläpuolella viettää maasto loivasti alas kohotakseen pian uudestaan laeltaan tasaiseksi hiekkatörmäksi, joka lopulta viettää jyrkästi pellon reunaan. Rauniosta kaakkoon maasto viettää tasaisesti alas. Lounaaseen ja pohjoiseen maasto on varsin tasaista kohotakseen etäämpänä loivasti ylöspäin.

Raunio vaikutti ennen turpeen poistoa pieneltä ja selvärajaiselta latomukselta. Pintaturpeen ja lentohiekan poistamisen jälkeen niin näkyvä kiveys kuin pinnalle näkymätönkin kulttuurikerros osoittautuivat arvioitua laajemmiksi. Aluksi tutkimusalue jaettiin kahden pääilmansuuntia noudattavan leikkaajan avulla neljään sektoriin niin, että origo tuli kiveyksen keskustaan pinnalle asti näkyvän oletetun silmäkiven päälle. Sektorialue paalutettiin 2x2 m:n suuruisiin ruutuihin myös laajalti ohi näkyvän kiveyksen. Pintavaa'ituksen ja turpeen poiston jälkeen pyrittiin tasokaivauksella tutkimaan varsinaisen kivilatomuksen rajat. Koska kiveyksen ulkopuolinen alue vaikutti olevan kulttuurimaata laajennettiin kaivaus saman tason kaivaukseksi sen jälkeen kun kivilatomus oli kerros kerrokselta tutkittu pohjaan. Koeojin varmistettiin koskemattoman alueen rajat kaivausalueen reunoilla kus-

sakin ilmansuunnassa.

Tutkittu raunio sijoittuu korkeuksien 8,88 ja 8,33 m ymp. väliin; silmäkiven korkeus maan normaalitasosta on n. 30 cm. Kaivaushavaintojen mukaan raunion teko on aloitettu latomalla aluksi tiivis kivikerros silmäkiven ympärille puhtaalle hiekkapohjalle. Tämä ydinkiveys on pyöreä ja sitä on rakennusvaiheiden aikana täytetty 3-4 -kivikerroksella. Täytekivet ovat pyöreitä luonnonmukuloita (10-25 cm) ja suurimmaksi osaksi hiekkakiveä.

Silmäkiven ympärille tehtyä latomusta kehystää luoteisreunalta pohjoisen kautta kaakkoisreunalle isojen kivien (halk. 40-70 cm) muodostama kehä, joka idän puolella on osaksi kaksirivinen. Kehän kivet on asetettu alla olevien pohjakivien (halk. 10-20 cm) päälle.

Ydinkiveystä on ilmeisesti heti ensimmäisessä rakennusvaiheessaan laajennettu silmäkiven puolivälistä länteen siten, että raunion lounaissektoriin on muodostettu 20-40 cm:n suuruisista kivistä suorakaiteen muotoinen latomus, jonka suuruus on 140x120 cm. Ladelma ulottuu osittain myös silmäkiven eteläpuolelle, sen päälle kasatut täytekivet laajentavat röykkiötä pohjaladelman ulkopuolelle. Täytekivet peittävät myös suuren osan silmäkiven alas viettävistä reunoista siten, että ainoastaan kiven kulmikas laki on kivistä paljas. Ydinkiveyksen ulkopuolisen ladelman täytekiviä on 1-2 kivikerrosta.

Silmäkiven ja latomuksen eteläpuolella oleva kivinen hiekkamaa osoittautui liikutetuksi kulttuurimaaksi niin kaakkois- kuin lounaissektorissakin. Röykkiö oli selvärajainen luoteisreunalla ja pohjoisessa, eikä luoteiskulman vähäisen hiili-alueen lisäksi löytynyt kiveyksen ulkopuolelta mitään erikoista.

Röykkiön koillissektorissa ilmaantui 2-kerroksinen pintakiveys, jossa kivikerroksien välillä oli täytehiekkaa. Kivien välistä löytyi paikoitellen puun kappaleita, jotka olivat samanlaisia kuin mitä ilmaantui silmäkiven pohjois- ja itäisivustoilta melkein savikerrokseen asti (n:ot 6-7). Alustavan analyysin perusteella puun kappaleet ovat vanhaa katajajuurakkoa, joka ilmeisesti silmäkiven alla seisovan veden ansiosta on säilynyt ehkä jo latomuksen tekoajoilta saakka. Katajajuurakon ohella silmäkiven viereltä tuli yhdestä kohdasta pitempisyisiä suoran puun hiilittyneitä kappaleita (n:o 4, vl 98). Kyse vaikutti olevan kivien välistä maapohjaan pystyssä isketyn puukepin jäännöksistä (?). Koillissektorin alueen kiveyksien yhteydestä tai alta ei tavattu varsinaista kulttuurimaata. Koillisalueen isojen maakivien lähellä kiveys oli jo lähinnä luontaista törmäkerrostumaa.

Itäisen sektorilinjan eteläpuolelta, kaakkoissektorin rajalta, paljastui pintaturpeen ja sen alaisen eluviaalikerroksen alta kahden osittain päällekkäisen suuren kehäkiven jatkoksi osittain ulomman kiven alla sijaitseva suurikokoinen ja vaakatasossa makaava punertava hiekkakivi, jonka perässä samalla linjalla oli vielä pari muuta pienempää hiekkakiveä. Kivien alta paljastui suorareunainen, tasainen harmaa likajälki, jota löytöhetkellä epäilin maatuneen tuohen aiheuttamaksi, varsinkin kun jäljen länsireunassa oli tummempi kaareva jälki, joka oli noin 3-4 cm:n levyinen ja 20 cm:n pituinen. Likamaan kokonaissuuruus oli 80x40 cm, mitään hiiliä tai tuhkaa siinä yhteydessä en todennut. Kerros itsessään oli ohut, vain pari kolme cm.

On mahdollista, että kyseinen kolmen kiven muodostama ladelma on hautamerkki. Siihen voisi viitata noki- ja hiilimurska, jota esiintyi ladelman eteläpuolella valkomaakerroksen alapuolelta lähtien 15-20 cm:n paksuudelta. Pinnalta hienoa hiilimurskaa oli säännöllisen muotoisena, 20 cm:n läpimitaisena kerostumana, mutta muoto hajosi syvemmällä W-E-suuntaisiksi läikiksi. Mitään kiinteätä hiiltä ei kohteessa ollut. Toisaalta on myös mahdollista, että mainittu ladelma olisi pitempää lounais-koillissuuntaista hautakuopannetta koillispäästä peittävä kiveys. Kivetön ja sekoittunut maapohja viittaisi mahdollisen kuopan olemassaoloon, vaikkei varsinaiseen vainajaan viittaavia jälkiä muualta olekaan. Oletetun hiekka-alueen toisessa päädyssä on kuitenkin muutamien ohuiden punaisten hiekkakivilaakojen ryhmä, joka on ehkä asetettu peittämään hautaa. Toisaalta myös hauta-arkun tai vainajaa peittävän laudan jäännöksestä voi olla peräisin löytö n:o 5, joka on maatonut ja hieman hiiltynyt laudan pätkä isosta hiekkakivestä 35 cm etelään. Löydettäessä puukappale oli selvästi hahmoteltavissa ja se oli puusyineen oletetun kuopan suunnassa, kooltaan se oli löytöhetkellä 20x10 cm (vl. 97).

Oletetun koillis-lounais-suuntaisen kuopanteen alueelta otettiin maanäytesarja, joka toivottavasti aikanaan tuo valaisua siihen, onko kaakkoissektoria käytetty hauta-alueena, vai liittyvätkö laakakivet johonkin muuhun tarkoitukseen.

Läntisen kiviladelman alta löytyi hiekkapohjasta pohjaan päin kaventuva, aluksi vaalean hienon täytehiekkan ja lopulta värjäytyneen tumman hiekan täyttämä ilmeinen hautakuoppa. Täytehiekkakerrokset olivat N-S-suunnassa ja muodoltaan eri tasoissa vaihtelevia. Hiekkakerroksesta ison punaisen hiekkakivilaatan vierestä löytyi paristakin kohdasta murskaantunutta hiiltä ja nokea. Läikistä löytyi myös pieni pii-iskos (?) ja kivi-iskos (vl. 94), (n:ot 8-9). Luoteissektorista löytyi kuopan ulkopuolelta niinikään isokokoinen hiilen kappale. Pohjatasolta ilmaantui orgaanista maatumaa, jota pidän ihmisen luujäännöksenä sekä epämääräisempää, mahdollisesti maatuineen arkun tai peitelaudan jäännöstä. Ilmeisesti kyseessä on yhden vainajan hautapaikka. Kuopan molemmin puolin oli asetettu isokokoinen punainen hiekkakivilaaka, toinen näistä oli silmäkiven eteläpuolella. Täytemaa loppui pohjan hienoon, valkoiseen ja kivettömään hiekkaan. Hieno hiekkakerros oli vain 10-15 cm:n paksuinen, ennen kuin se loppui alla olevaan savikerrokseen.

Mualla pohjahiekka oli vähän karkeampaa ja väriltään keltaista.

Orgaanisen maatuman kanssa samalta tasolta ja sen läheltä tavattiin lounaissektorissa yllättäen täysin hiekkakerroksen peitossa ollut isojen ja pienempien kiven muodostama ladelma. Se oli 1-kerroksinen ja suorakaiteenmuotoinen. Se sijaitsi maan päällistä ladelmaa syvemmällä tasolla, eikä pienen välimatkan vuoksi voi kuulua jälkimmäisen yhteyteen, vaan on itsenäinen, sekundaarinen rakennelma. Kiveyksen alla oleva maapohja oli tummaksi värjäytyneyttä hiekkaa. Ladelman ulkopuolella, itään päin oleva sektorin osa oli kivetöntä ja pehmeätä ja siitä tuli kolmesta kohtaa esiin orgaanista maatumaa, joista ainakin isoin oli muodoltaan sellainen, että sitä voi pitää vainajan raajaluun maatumana. Pehmeätä massaa oli parin cm:n kerros. Koska N-S-suuntainen hauta orgaanisine

jäännöksineen oli myös vieressä, on vaikeata varmuudella sanoa, kuuluuko tavatut kolme jäännöstä sen yhteyteen vai liittyvätkö ne nimenomaan viereisen ladelman yhteyteen.

Johtopäätöksiä

Maanpäällistä kivilatomusta silmäkivineen on pidettävä alkuperäisenä hautamerkkinä. Kun latomuksen alaista maata tutkittiin, voitiin varmistua siitä, että silmäkivi ulottuu savikerrokseen asti ja on siis kiinteä ns. maakivi. Puoliympyrän kaaren muodostava suurten kivien kehä latomuksen koillispuolella on epäilemättä tahallisesti vaillinaisen liitännäinen, eikä jäännös puretusta kehästä. Sitä voi pitää rakenteena sekundaarisena päätellen osittain kehäkiven alle jääneestä hiekkakivipaadesta, joka kuulunee osana pitempään ladelman. Ulkokehän itäpuolen ladelman merkitys jää varmuudella selittämättä. Sen sijaan hautaukseen liittyvät epäilemättä jäännökset silmäkiven länsipuolella. Maanalainen kivilatomus lienee myös hautausmerkki. Kyse ei voi olla luontaisesta kivikeskittymästä, sillä maaperä on tuolla tasolla muuten kivetöntä, hienoa hiekkaa. Kyse on kuitenkin epäilemättä sekundaarisesta rakenteesta, niin kuin itäisenkin ladelman osalta.

Koska maanäyte- ja hiilianalyysit toistaiseksi puuttuvat, voi rauniolle antaa suhteellisen ajoituksen maannousuilmiön antaman kronologian mukaisesti huomioiden sen, että meren pinnan on täytynyt sijaita jonkin verran alemmalla tasolla. Tämän mukaisesti raunio voi olla rakennettu jo viikinkiajan alkupuolella (8,33 m ymp. 850 jKr), mutta todennäköisesti vasta viikinkiajan lopulla tai ristiretkiajan alussa.

Silmäkivellä on Satakunnassa hautojen rakentamistapaperinteessä kaukaiset lähtökohdat, mutta aniharvoin se esiintyy näin myöhäisen ajankohdan ollessa kyseessä. Kysymyksessä lienee paikallinen hautausperinne, joka ilmeni myös vuonna 1986 kaivetussa raunio 2:n latomuksissakin.

Raunio 4

Ympäristö

Keskimmäiseen raunioryhmään kuuluvat rauniot 4 ja 5 sijaitsevat kapealla hiekkaharjanteella, joka kaartuu pellon tasalle madaltuen ja uudelleen harjuksi kohoten. Idän puolella harju viettää loivasti nykyiselle Leppäkorven asuntoalueelle ja lännen puolella laskeutuu Vanhalle Raumantielle ja sen takaiselle alavalle metsä- ja peltoaukealle. Harjanne on kaavoituksessa nimetty "Kylänlaitapuistoksi" ja nimensä mukaisesti muodostaa Leppäkorven läntisen reunan.

Raunio 4 sijaitsee Vanhan Raumantien ja Suruttomientien kulmauksessa olevalla loivalla itäkoilliseen viettävällä rinnteellä hieman harjanteen laen alapuolella. Harjulla kasvaa raunion läheisyydessä mäntyjä ja kuusia, yhdellä sivustalla runsaasti koivuja ja pihlajia. Aluskasvillisuutena on lähinnä kanervaa ja puolukanvarpuja, mutta näkyvissä on myös vaativia kasveja, kuten metsäorvokkeja ja kieloja.

Löytyessään marraskuussa 1984 raunio oli vielä koskematon sekä turpeen, sammaleen ja jäkälän peittämä. Kun kesällä 1985 kohde tarkastettiin, huomattiin, että kuluneen puolen vuoden kuluessa raunion keskustaa ja reunoja oli pengottu ja siitä viety hiekkakivilaakoja läheisen tontin kiviaidan rakennusaineksi (tarkastuskertomus: J. Rättyä).

Kesällä 1987 keskustelin asiaan syyllistyneen kanssa, joka kertoi ottaneensa kivet lähinnä ymmärtämättömyyttään. Hän kertoi myös osan kiviaidan kivistä olevan peräisin muualta Leppäkorven alueelta (raunioista).

Raunio 4 on pohjarakenteittensa pinnalle näkymisestä päätellen ollut varmasti yksi niistä Porin seudun latomuksista, joista on maantien läheisen sijainnin vuoksi jo entisinä aikoina hevoskuormittain kuljetettu punaisia hiekkakivilaakoja rakennusten peruskiviksi Porin keskustaan.

Kaivaus

Kaivaus tapahtui periaatteessa samalla metodilla kuin muissakin raunioissa: raunio raivattiin ja puhdistettiin turpeesta ja humuksesta. Kartoittamista varten raunio jaettiin neljään sektoriin, halkaisijat määrättiin ilmansuuntien mukaisesti. Kartoitus tapahtui kartoituskehikkojen avulla. Rauniosta piirrettiin ensimmäiseksi pintakartta, minkä jälkeen ylin täytekiveys poistettiin. Isommat kivet, jotka selvästi näyttivät olevan rakenteisiin kuuluvia säilytettiin paikallaan koskemattomina pohjaan saakka. Seuraavaksi puhdistettiin esille seuraava kivikerros, josta täytekivet poistettiin kartoittamatta. Näin poistettiin raunion päältä 6-7 täytekivikerrosta, ellei ilmaantunut rakenteellisia yksityiskohtia. Pohjakiveys kartoitettiin. Löydöt merkattiin pinta- tai pohjakarttaan. Rakenteellisista detaljeista piirrettiin erilliskarttoja. Rauniosta piirrettiin sen lukuisten rakenteellisten kehä- ja tarhakiveysten vuoksi apuleikkausten avulla useita profiilikuvia. Kaivauksessa löydettyjen epäiltyjen hautojen kohdalta otettiin maanäytteitä, myös hiilinäytteitä otettiin

talteen.

Tutkimuksen jälkeen raunio entisöitiin kaivausta edeltävään asuunsa ja ympäristö siistittiin.

Raunio 4 sijaitsee n. 9,5-10 m ymp. välillä. Korkeus mitattiin Vanhan Raumantien varrella olevan valtakunnan pisteen 801 avulla, jonka korkeus on 8,01 m ymp.. Perusmuodoltaan raunio on pyöreä, sen läpimitta maanpäällisiltä osilta on n. 6 m ja korkeus keskimäärin n. 0,5 m. Sen rakenne on syntynyt eri vaiheissa rauniota hautausten myötä laajentaen. Rauniossa on myös kehän ulkopuolisia rakenteita.

Hautaraunio on varsin erikoinen. Kaivauksessa paljastui raunio luonne varsin helposti, mutta ongelmaksi muodostui kysymys siitä, onko haudan rakennekiveykset muodostettu luontaiselle rantakarikolle vai onko hyväksi käytetty vielä vanhempaa hautakiveystä. Pалаan asiaan myöhemmin.

Raunio keskustasta paljastui kahden peräkkäisen kivikehän rakenne. Pohjoispuolisen kehän (A) halkaisija on n. 2,40 m ja eteläpuolisen kehän (B) halkaisija on myös n. 2,40 m. Ilmeistä on, että niillä on ollut yhteinen rajakiveys. Valitettavasti tutkimushetkellä tämä ei ollut aivan selvästi enää todettavissa, sillä alussa mainittu kevään -85 tuho oli kohdistunut pahiten juuri raunio keskustan kohdalle. Parin jäljellejääneen kehäkiven asema sekä kummankin kehäkiveyksen muoto kuitenkin viittaavat edellämainittuun täydelliseen ympyrämuotoon. Kaivauksen yhteydessä kehien välillä olleet kivet kuitenkin poistettiin. Kummankin kivikehän muodostaman tarhan keskellä oli hiekkapohjalla täytekiveyksen alla luode-kaakko-suuntainen kiviladelma. Tarha A:n ladelman luoteispäässä oli myös muutama vinosti maapohjalle asetettu harmaa laakakivi. Maapohja oli pohjakiveyksen alla kuitenkin täysin puhdasta sisältäen vaaleata, hienoa hiekkaa. Vasta pohjoisen kivikehän reunalta, varsin syväältä hiekasta löytyi hieman hiiltä. Mitään muita merkkejä mahdollisesta hautauksesta ei ilmaantunut, ei myöskään pohjakiveyksen päältä tai ylemmistä kivikerroksista. Hiiltä ei saatu talteen.

Tarha B:n kanssa oli hieman toisin. Tarhan päältä oli otettu ilmeisesti melko paljon täytteenä olleita laattakiviä, sillä pohjakerrosta kiveyksineen, mutta myös tarhan keskellä olevan ladelman kiveystä näkyi raunio puhdistetulle pinnalle asti. Se, että kivien pengonta oli tapahtunut juuri tällä alueella kävi ilmi myös siitä, että kivikehien oletetussa yhtymäkohdassa löytyi isohkon pohjalla olevan kiven alta haudatun ja rengastetun linnun maalliset jäännökset. On siis mahdollista, että tarhan B kiviladelma on ollut osittain toisenlainen kuin nyt tavattu, vaikkakaan tarhan alueelta ei näkynyt ainakaan enää mitään merkkejä säännöllisestä laattarakenteesta, lukuunottamatta viereisen "kiviarkun" ja tarha B:n yhteistä seinämää, jota vielä myöhemmin käsittelen.

Kiviladelman alaista maapohjaa tutkittaessa ilmaantui esiin aluksi tumma, ohut W-E-suuntainen likamaakerros, jonka reunalta tuli hieman hiiltä itäpäädyssä. Muutaman cm:n syvyydessä kerros kuitenkin laajeni N-S-suuntaiseksi yhtenäiseksi kulttuurimaaksi, jonka keskivaiheilla siihen liittyi kaakoisreunan tumma hiilipitoinen maa. Likaisesta kulttuurimaakerroksesta ei saatu esiin mitään varmoja luurankoon liitty-

viä jälkiä.

Kumppaakin tarhaa reunustava kehäkiveys muodostuu kaksiosaisesta rakenteesta: kehän alimmainen kerros on muodostettu pienistä kivistä (10 cm a 30 cm) tehdystä n. 40-60 cm leveästä ja n. 10-30 cm korkeasta ladonnasta. Tämän ladonnan päälle on tehty varsinainen kehärakenne isoista miehen nostannaisista tai sitäkin isommista kivistä (n. 40 cm a 80 cm). Kumppikin kehä on suurimmaksi osaksi 2-kertainen eli kaksi vierekkäistä isoa kiveä koko kehän alalla. Tarhan B kehän lounais- ja eteläreunalla ruuduissa A-B:2 on kuitenkin pari isoa kiveä, joita ei ole asetettu pienten kivien päälle. Kummankin kehän läntinen reuna muodostuu tasaisesti ladottujen keskikokoisten kivien päälle asetetuista isommista diabaasi- ja hiekkakivistä. Koko reuna on melko suora ja onkin ilmeistä, että alkuperäiset kehät on uudistettu rakennettaessa kehien viereen raunion laajennukseksi "kiviarkkua" C.

Kun kehärakenteiden kiviperustusten pienet kivet ovat kivilajiltaan graniittia, gneissiä, diabaasia tai hiekkakiveä - noin puolet ovat hiekkakivimukuloita tai punaisia -laattoja, ovat isot rakennekivet poikkeuksetta erilaisia harmaakivilajeja. nekin ovat kuitenkin lähes tulkoon kaikki pinnaltaan meren hiomia.

Tarhojen A ja B länsipuolelle rakennettu kiviarkku C on kokonaispituudeltaan 340 cm, sen leveys keskeltä on n. 200 cm ja korkeus keskimäärin n. 40 cm. Arkun isoimmat kehäkivet ovat puhtaalla hiekkapinnalla, mutta pienemmät kehäkivet on nostettu samanlaisen pienistä kivistä tehdyn kerroksen päälle kuin muissakin kehäkiveyksissä. Kiviarkun pohjalta, puhtaan hiekkakerroksen päältä, löytyi yllättäen neljän tummanpunaisen, tasaisen hiekkakivilaatan muodostama lattiakiveys. Punalaatat muodostavat kuitenkin vain osan arkun alkuperäisestä lattiakiveyksestä. Ne täyttävät pohjan n. 140 cm:n pituudelta ja ovat arkun pohjan itäsivustalla siten, että ne ulottuvat osittain itäreunan kehäkiveyksen väliin. Ilmeisesti laatoilla on ollut ainakin rakenteellinen tehtävä: ne ovat reunakehää rakennettaessa suoristaneet lattiapohjan vaakasuoraan asentoon loivaan rinteeseen nähden ja näin auttaneet kiviarkun sisään asetetun puuarkun pitämisessä vaakasuorassa asennossa. Lattiakiveyksen päälle on aikojen kuluessa muodostunut muutaman cm:n paksuinen hiekkakerros, josta löytyi eri kohdista siemeniä, valuneita viljanjyviä, metson polttamaton luu sekä muutama palanut luunsiru, joiden joukossa ei tehdyn analyysin mukaan ollut yhtään ainoaa varmaa ihmisluuta. Ne luunsirut, jotka oli mahdollista analysoida, olivat peräisin eläimistä (Tarja Formisto, Tukholman yliopiston osteologinen tutkimuslaboratorio). Pohjahiekasta löytyi myös heikosti värjäytynyttä maatunaa, joka tummenpana erottui selvemmin kiviarkun eteläpäässä. Kiviarkun rakenteista voi päätellä, että harmaa maatuma on ilmeisesti jäännös puuarkusta ja sen sisällä maatuneesta vainajasta.

Kaikkein mielenkiintoisin yksityiskohta kiviarkussa on kuitenkin kehäkiveyksen sisällä, keskellä arkkua pohjahiekan päällä hieman vinosti seisova ja täytekieyksen tukema bautaakivi. Kivi on luultavasti hakattu muotoonsa reunoiltaan kulmikkaaksi. Se on korkeudeltaan 55 cm, pohjan leveydeltään 75 cm ja yläpinnastaan 60 cm leveä, paksuutta kivellä on 30 cm. Kiven yläpinnassa on koko pinnan pituudelta matala, kulmista keskustaan vinosti laskeutuva kuopanne, johon sadevesi

pääsee kerääntymään. Kuoppa vaikuttaa myös tasoitetulta. Kuten edellä totesin, hautakivi oli täyte kivien ympäröimä. Täte kivetyt ovat punaisia hiekkakivimukuloita, joukossa on jonkin verran myös särkyneitä ja ehjiä hiekkakivilaattoja. Täte kivetyt täytti lähes kokonaan kiviarkun, se ei kuitenkaan ulottunut aivan reunakivien pinnan tasolle saakka, kuitenkin kiviarkusta tippuneita kiviä oli kiviarkun läntisellä ulko-reunalla ja kehäkivien väleissä varsin paljon.

Tarhojen A ja B itäpuolella, vastapäätä kiviarkkua, on tehty pyöreän kaareva, suunnilleen NNW-SSW-suuntainen kivireunus isoista (40-60 cm) kivistä. Se muodostaa tarhojen A ja B itäkehien kanssa täte kivien peittämän tarhan (D), jonka koillisreunan kehäkivetyt kuitenkin puuttuu. Tarhan eteläpäässä oli pienten kivien muodostaman täte kivetyksen alla isommista ohuista kivistä tehty tarhan täyttävä latomus, jonka alta saatiin näkyviin varsin epämääräisen muotoinen likamaajälki hiekkapohjassa.

Vaikka tarhassa oleva tumma jälki onkin epäselvä, se kuitenkin vaikuttaa orgaaniselta maatumalta. Se, että tarha kuitenkin on rakennettu ilmeisesti haudaksi, eikä pelkästään tasapainon vuoksi vastapäätä kiviarkkua, käy ilmi siitä, että osittain tarhan kehäkivetyksen alle jää pieni arkun jäännös raunion kaakkoisnurkkauksessa varsinaisen raunion kehäkivetyksen ulkopuolella.

Raunion kaakkoisnurkkauksessa ruudussa A:3 on isojen kivien muodostama neliömäinen ladelma E, joka jonkin verran tulee maan pinnan yläpuolelle. Isojen kivien kerroksen alta ilmaantui aivan raunion kehäkivetyksen ja sen alla olevan litteän suuren hiekkakiven vieressä muutaman punaisen hiekkakiven muodostama ladelma. Tämä ladelma osoittautui olevan matalan hautakuopan päätykivetyt, sillä siitä alkaen ulottui tumma maatumalla NW-SE-suuntaisena raunion ulkopuoliselle hiekkalueelle. Kuopan pintaa kehysti hiekkakivipäädyn lisäksi sen sivuille asetetut isommat kivet. Tämä kivetyt ei kehystänyt koko hautakuopan alaa, vain vainajan yläosaa. Kuopan pohjalta toisesta päästä tuli esiin ilmeisen raajaluun pehmeä maatumamassa noin 20 cm:n pituisena ja muutaman cm:n paksuisena kerroksena. Hautakuoppaa kaivettaessa vaikutti siltä, että vainaja on avattuun kuoppaan haudattu käärittyinä nahkoihin, tekstiileihin tai tuohiin, sillä maatumalla-alue levisi jonkin verran sivuiltaan haudan pohjalle tullessa. Hautauksen yhteydestä löytyi vinottain sitä vastaan NNE-SSW-suunnassa pienten kivien muodostaman täytteen alta olevan n. 90 cm:n pituisen ja 35-40 cm leveän puuarkun tai lautakannen osittain hiiltynyt jäännös. Lautojen syyt olivat arkun suuntaiset, päädyssä oli poikittainen lauta, jonka syyt olivat suorassa kulmassa pituussuuntaan nähden. Puukerroksen alla ollut maatumalla oli muutaman cm:n paksuinen, mitään selvää vainajan hahmoa ei saatu. Siitä huolimatta on ilmeistä, että kyseessä on ollut haudatus, ilmeisesti lapsen haudatus. Kun hiiltynyt arkku tai puulauta ulottui päädyltään jonkin verran tarha D:n kehäkiven ja pohjakivetyksen alle, antanee se raunion rakentamisjärjestykselle ajoituksen: tarha D on rakennettu tarhojen A ja B sekä k.o. latomuksen haudatuksen ja ilmeisesti myös kiviarkku C:n jälkeen.

Raunio 4:ssä oli jonkin verran lievekiveystä luoteisnurkassa varsinaisen kehäkiveyksen ulkopuolella. Pintaturpeen poiston jälkeen ilmaantui säännöllinen hiekan peittämä kiveys. Ruutujen D:1-2 rajalla ilmaantui hiekkakivilaatoista muodostettu latomus, joka oli W-E-suuntainen. Ladelma vaikutti tehdyltä, mutta toinen kivikerros hiekkapohjineen ensimmäisen kerroksen alla osoitti, ettei kohteessa ollut hautaa tai muuta erityistä, vaan hiekkakivikerros oli osa keinotekoisesti aseteltua lievekiveystä. Se, että lievekiveys todellakin oli tehtyä kävi ilmi siitä, että ensimmäisen kivikerroksen ja hienon täytehiekkan alta paljastui alkuperäinen poltettu ohut turve-maa. Pohjakiveyksen välissä oleva hiekka oli karkeata ja nokista.

Vähäisempiä merkkejä vanhan turvekerroksen polttamisesta tuli esille myös raunion ulkopuolelta eteläreunaa tutkittaessa.

Raunion ulkopuolella tarha D:n viereltä itäiseltä reunalta paljastui vielä mielenkiintoinen kokonaisuus (F). Heti turpeen alta ruuduista C:4-5 paljastui nuotioalue. Hiilikerros oli muodoltaan lähes neliömäinen ja laajuudeltaan n. 140x140 cm suuruinen ja sijaitsi läpimitaltaan 50 cm ja 20 cm paksun vaaleanpunaisen hiekkakiven reunalla, sen ja tarha D reunakiveyksen välissä hiekan tasaaman tiiviin kiveyksen päällä. Hiilikerroksesta löytyi kaksi polttamatonta luuta, jotka analyysin mukaan olivat piisamin luuta.

Mainittu paksu ja pinnaltaan tasainen hiekkakivi oli hiekkapohjassa ja kohosi ympärillä olevan lievekiveyksen yläpuolelle kymmenisen cm. Kiveyksen suuruus oli n. 260x200 cm. Kivikerroksen alta tuli esiin koskematon maa.

Kiveyksen itäpuolelta kaivettiin esiin myös kolme pientä kuoppaa. Näistä pohjoisin kuoppa oli n. 70 cm pitkä, 55 cm leveä ja 25 cm syvä. Se oli kaivettu maahan vinosti ja koska sen reunat eivät olleet maatuneet, oli se ilmeisesti uusi kuoppa. Ilmeisesti se onkin syntynyt vuonna 1985 yritettäessä kaivaa kaupungin toimesta kuoppaa rauhoitustaulun sementti-perustusta varten. Taulun jalka tuli lopulta kivettömämpään maahan n. 60 cm:n päähän kuopan länsipuolelle. Toinen kuoppa oli kaivettu hiekkakiven itäpuolelle parinkymmenen cm:n päähän. Se oli kooltaan n. 45x35 cm ja n. 5 cm syvä. Kuopan reunat olivat loivat, pohjalla oli hiekkakivilaaka ja reunoilla pari pientä kiveä. Turvekerros peitti kuoppaa: ehkä kyse oli primaarikuopasta, joka ei soveltunut käyttöön. Kolmas kuoppa ilmaantui hiekkakiven SSE-puolella noin 40 cm:n päässä. Kyseinen kuoppa oli alunperin täytehiekkan ja turpeen peittämä. Se osoittautui yläreunoiltaan kivetyksi nuotio-kuopaksi, pohjalta otettiin talteen hienoa hiiltä. Kuopan koko oli 80x50 cm, sen reunat olivat loivat ja kuopan syvyys oli 13-16 cm.

Nuotioalueen ja latomus E:n välillä, varsinaisen raunion kaakkoispuolella oli maan päällä pieni turpeen peittämä hiekkadyyni, joka puolitettiin ja tutkittiin raunion puolei-

selta sivultaan tasokaivauksena. Tutkimuksessa kävi ilmi, että dyyni on kasautunut sen keskellä olevien muutaman meren valkaisen hiekkakiven vuoksi ja päälle. Syntynyt hiekkakumppare on pysäyttänyt yhä lisää hiekkaa synnyttäessään päälleen tuulenpyörteen. Kävi myös ilmi, että latomus E:n alla oleva arkkuhautaus oli reunastaan hieman peittynyt dyynin hiekkakerrostuman peittoon. Kumpare on siis ollut syntymässä hautaraunion rakentamisen yhteydessä tai pian sen jälkeen. Se osoittaa mm. sen, että raunion tekoaikana alue on ollut merenrantaa ja että ranta on ilmeisesti ollut varsin puutonta, puhdasta hiekkaa on ollut läheisyydessä.

Raunion läntisellä reunalla varsinaisen rakennekiveyksen ulkopuolella oli melko tasaisten välimatkojen päässä toisistaan kaarevasti asetettuna neljä kiveä, joista isoimmat olivat laitimmaisina. Eteläisin kivistä on selvästi muita korkeammalla tasolla maanpinnan korkeuden vuoksi - kyseessä on ilmeisesti luontaisella paikallaan oleva kivi. Muut kivet ovat suunnilleen samalla tasolla ja melkoisen varmasti paikalleen siirrettyjä. Pohjoisin iso kivi on asetettu suoraan maapohjalle, mutta molemmat välissä olevat pienemmät kivet on asetettu 4-5 pikkukiven antaman tuen varaan, kuten kaivettuamme kivien reunoja täyttävän hiekan pois saatoimme todeta.

Johtopäätöksiä

Rauniosta ei tavattu ajoittavia esinelöytöjä, vaan löydökset ovat sekundaarisia, poikkeuksetta ilmeisesti parin viimeisen sadan vuoden aikana kivien väliin tippuneita. Raunion rakenteet ja maatumalöydökset viittaavat kuitenkin siihen, että kyseessä on todellakin monessa vaiheessa rakennettu hauta - ilmeisesti yhden perheen omistama.

Yhteenvetona kaivauksen tuloksista tarkastelen aluksi kysymystä siitä, onko ilmeistä, että raunion tarhat olisi rakennettu aikaisemman raunion päälle. Raunion rakennehan muistuttaa jossain määrin Noormarkun Karimaassa vuonna 1981 eräästä rauniosta paljastettuja vanhemman roomalaisajan aikaiseksi arveltuja tarharakenteita. Kun Leppäkorven raunion 4 tarhojen pohjakiveykset kuitenkin selvästi ovat puhtaan maan rajalla, syvemmillä kuin isot kehäkiveykset ovat, ei asia puolla vanhemman raunion hyväksikäyttöä, varsinkaan kun tarhojen täytekieyksestä ei ylemmältä tasolta löytynyt mitään toista kulttuurikerrostumaa. Täytekievikerroksissa oli varsin paljon lentohiekkaa, maatumutta humusta ja muuta roskaa, mutta maata ei raunion täytteenä varsinaisesti ole täytekievien kanssa käytetty lukuunottamatta hiekalla tasattua pohjakiveystä. Raunion luoteisnurkan ulkopuolella tavattiin lievekiveystä ladottuna poltetulle maapinnalle, jonka alta löytyi uusi tasainen kievikerros, joka epäilemättä oli luontainen ja jatkui kohti harjun lakea. Nähdäkseni rauniorakenteet on tehty käyttämällä hyväksi harjanteelta alas meren rannalle hienolle hiekalle työntyvää luontaista kiviriuttaa, josta tarhakehien pohjalle on helposti voitu rakentaa sopiva aluskerros. Kun kivien määrä on ilmeisesti kuitenkin ollut varsin rajoitettu, on ympäristön hiekkaisilta rinteiltä kerätty käytännöllisesti katsoen kaikki pikkukivet kuten myös kehien suuret kivet raunion rakentamiseen. Kivikehien aluskivistä suunnilleen puolet on luontaisista syistä hiekkakiviä, mutta muina kivi-

laatuina näkee myös diabaasi-, gneissi- ja graniittikiviä, Sama jakautuma pätee myös täyte kivetyksessä.

Koska kiviarkusta C löydetyt pienet palaneet luunsirut ovat vähäiset ja näyttävät olevan peräisin eläimistä tai niistä ei voi tehdä analyysiä, ovat ne ilmeisesti sekundaarisia. Kun myöskään itäisen alueen F nuotiopaikalta ei tavattu lainkaan poltettuja luita, ei nuotiota ole ilmeisesti käytetty polttoroviona, kuten sen koosta päätellen olisi voinut olla asian laita. Näin ollen nuotioalue tulensäilytyskuoppineen on palvelnut kulttiin ja vainajan muisteleminen liittyviä tarkoituksia. Luultavasti myös isolla hiekkakivellä on ollut sama tarkoitus. Viereinen kiveysalue on luultavasti muodostettu tai tarkoituksella otettu nuotiokivetykseksi.

Vainajakulttiin liittäisin myös raunion läntisen reunan ulkopuolella olevat 3-4 kiveä. Kivet ovat oivallisella korkeudella istuimiksi - ehkä kysymyksessä todella voisivat olla ns. muistelukivet, kuten eräs karjalaissyntyinen porilainen heti totesi kivet nähtyään.

Tarha A:n alueelta en löytänyt vainajan jäännöksiä. Koska tarhan alueella oleva isoista hiekkakivilaatoista tehty ladelma on kuitenkin siten sijoitettu, että sen tarkoituksena on nähtävästi ollut merkata hiekkahan haudattu vainaja, on ilmeistä, että haudaus on tapahtunut. Ehkä hiekkapohjan erilaisuus ja kivettömyys on syynä siihen, että vähäiset orgaaniset ainekset ovat täysin hävinneet näkymättömiin. Pieni hiilikasa syvemmällä hiekassa viittaa siihen, että haudaus on voinut tapahtua syvemmälle peitettyyn arkkuun - josta ei kuitenkaan saatu todisteita. Kun myös tarha B:n reunakehän korkeus on noin 0,5 metriä, on myös tämän tarhan sisälle voinut mahtua puinen arkku vainajineen. Mahdollinen hautakuoppa ei kuitenkaan ole voinut olla syvä, siksi maatumen päällä olevan kiviladelman tarkoituksena on ehkä ollut peittää arkun pinta. Maatumajälki ei kuitenkaan oikein viittaa arkun käyttöön, vaan samantapaiseen matalaan hiekkahaudaukseen, kuin ladelman E yhteydessä voitiin todeta. Näin ollen laaja maatumajälki voinee olla jäännöstä hautakuopan pehmusteista ja tekstiileistä, nahkoista tai tuohista, joihin vainaja on kääritty. Hautakuopan pinnalle on sijoitettu harmaiden pyörökivien muodostama latomus.

Kiviarkku C:n sisällä olleet vähäiset palaneet luunsirut ovat ilmeisesti sekundaarisia, kuten edellä totesin. Voidaan pitää varmana, että kiviarkkuun on haudattu puuarkussa vainaja, joka on luultavasti ollut suvun päämies ja ehkä muutenkin mahtitekijä seudulla. Haudan rakentamisessa on nähty vaivaa. Kun puuarkun päälle on lisäksi asetettu pysty bautakivi ja sisusta täytetty pienillä hiekkakivillä, on kyseessä monumentti, joka on tarkoitettu näkyväksi ja huomioitavaksi, mutta jolle en ole löytänyt aivan vastineita maamme arkeologisista julkaisuista.

Kun kiviarkkua purettaessa täyte kivien joukossa ilmeni varsin paljon särkyneiden punaisten hiekkakivien palasia suunnilleen samassa kivikerroksessa, on mahdollista, että puuarkku on aluksi peitelty pinnaltaan hiekkakivilaatoilla. Kokonaispeitoksi ei kivilaattoja kuitenkaan ole voinut olla tarpeeksi. Uskoisinkin, että laattoja on jonkin verran pyritty käyttämään avuksi puuarkun pinnan ja kiviarkun seinämien välillä,

kun kiviarkun yläosan täyttäminen on alkanut. Täytekiveyksen alle on näin syntynyt kammio, jossa arkku on levännyt. Kun arkku on alkanut lahota, on bautakivi pudonnut täytekivien ohella ja ehkä osa täytekiveyksestä on tippunut kiviarkun reunamille, mistä kiviä löydettiin. Tällaiseen tapahtumaketjuun viittaavat kaksikin asiaa. Ensiksikin bautakivi oli kiviarkun pohjalla sellaisessa asennossa, että sen pohjan alla ja sivuilla oli jonkin veran tyhjää tilaa, eikä täytekiviä. Toiseksi kiviarkun eteläpäässä oli bautakiven viereen arkun kehäkivien yläosaan ja niiden väliin juuttunut yksi hiekkakivilaaka, joka ilmeisesti on alkuperäisellä paikallaan ja muodostanut tukirakenteen sen päälle ladotuille täytekiville. Laattakiven alla oleva kiviarkun eteläpääty oli yläosastaan tyhjä ja täytekivet täyttivät sisustan vain 2/3 osuudelta.

Tarha D on epäilemättä rakennettu hautausta varten, mutta samalla se tasapainoittaa haudan rakenteita erityisesti toiselle puolen rauniota rakennettuun kiviarkkuun nähden. Tarhaa varten rakennettu itäinen kehäkiveys on kuitenkin puutteellinen parin metrin matkalta. Vaikuttaa siltä, että rakenne on tarkoituksella tällainen - ehkä alueelta ovat isot kivet loppuneet.

Raunion varsinaisen alueen ulkopuolelle kaakkoisreunalle tehdyt hautaukset ovat mielenkiintoisia. Kaakkoisnurkkaan tehty neliömäinen latomus sen alla ilmantuvin rakennelmineen ja löydöksineen kuvastanee nähdäkseni vainajan tai vainajien asemaa suvun piirissä. Ehkä kyseessä ovat naisen ja tämän lapsen haudat. Ne kuuluvat mielestäni kuitenkin rakenteineen primaarihautauksiin, kuten raunion sisäpuolisetkin hautaukset. Näin ollen raunio 4 käsittää ilmeisesti ainakin 5-6 ihmisen hautaukset ja hautarakenteet. Eri hautarakenteet ovat voineet sisältää ehkä useampiakin hautauksia esimerkiksi maatuma-alueen suuruus tarhassa B voisi viitata tähän - niistä ei kuitenkaan ole mitään varmaa osoitusta.

Raunio 4 sijaitsee Leppäkorven toistaiseksi tutkituista raunioista ylimpänä. Noin 9,5 cm-10,0 metrin korkeus ymp. antaa sille ajoituksen varhaisintaan 600-luvun lopulle. Hautojen täydellistä esineettömyyttä voi pitää paikallisena piirteenä. Kun maastolliset olot viittaavat, että merenrantaan on ollut n. kymmenen-parinkymmenen metrin matka, edellyttää merenpinnan korkeus tuolloin n. 7-8 m korkeutta. Se antaisi rauniolle ajoituksen viikinkiajalle, n. 900-1000 eKr.

Rauniot 7-8

Ympäristö

Pohjoisen ryhmän rauniot sijaitsivat Orvokintien ja Vanhan Raumantien välisessä Kylänlaita-puistossa. Raunioista tutki-
musta odottava raunio n:o 6 sijaitsee mäen huipulla, n:o 7
mäkinnyppylöiden välisessä laakson pohjukassa ja n:o 8 toisen
mäen rinteellä. Raunioiden erilaisuus ja erilainen sijainti
antavat aiheen olettaa, että tällä alueella on kyse eri-ikäi-
sistä muinaisjäännöksistä.

Puistossa, joka kuuluu Porin kaupungin omistukseen, kasvaa
sekametsää, mutta laakson pohjukassa, jossa kasvillisuus on
muutenkin lehtomaista, on pihlaja kovasti lisääntymässä. Maa-
pohjan humus on vielä suhteellisen ohutta, vain noin parikym-
mentä cm paksua, mullan alta löytyy hieno, vaalea ja melko
kivetön hiekka - vanhaa rantamaata.

Mäen päältä Vanhan Raumantien luota johtaa raunion 7 luokse
vanhan kärrytien jälki, jonka ura ei vielä ole täysin um-
peutunut, vaikkei sitä ole enää pitkiin aikoihin arvattavasti
käytetty. Raunion luona jälki häviää, mutta sen kulkutien voi
arvata vievän maaston muotojen mukaan raunion ohi kohti ny-
kyistä Orvokintietä ja entistä peltoaluetta.

Kaivaus

Raunio 7 sijaitsee NW-SE-suuntaisena ja on ydinosaltaan noin
5 metriä pitkä, 4 metriä leveä sekä noin 0,5 metriä korkea.
Raunio sijoittuu suunnilleen 7,77-7,58 m ymp välille. Raunion
päällä oli tutkimuksen alussa muheva humuskerros ja sillä
kasvoi isokokoinen koivu kaakkoisosassa ja toinen raunion
kaakkoispäädyssä. Koivut olivat iältään n. 30-vuotiaita.
Päällä kasvaneen koivun juuresta löytyi täytekiveyksen alta
vanhemman koivun lahoamassa oleva kannon jäännös. Lisäksi
raunion päällä kasvoi tutkimuksen alkaessa nuoria pihlajan
versoja.

Raunio paalutettiin suunnilleen pääilmansuuntien mukaan mene-
vien suorien mukaan 2x2 m:n suuruisiin ruutuihin, jonka jäl-
keen tapahtuneen vaa'ituksen päätyttyä pintaturve ja humus
poistettiin. Alta paljastui suurten kivien ja niiden väliin
ja päälle kasattujen täytekivien muodostama latomus, jossa
täytekivikerroksia on 4-6. Röykkiö on pinnalta melko tasai-
nen, mutta sen keskellä olleet isot kivet nousevat reunakiviä
ylemmäksi ja muodostavat matalan kumpareen. Täytekivien koko
vaihtelee 5-20 cm:n välillä ja kaikista täytekivistä n. 90 %
on hiekkakiviä, mukana on jonkin verran myös laattakiviä.
Merkillisin on, että tämä maastossa selvästi erottuva
isokokoinen raunio jatkuu turpeen poiston jälkeen tasaisena
pienten kivien muodostamana kivisenä "tienä" tai "siltana",
joka vie etäämpänä olevalle rauniolle 7b). Tässä ennestään
tarkistamattomassa rauniossa on täytekivien ohella reunoilla
kapeita ja pitkiä kiviä ja alla iso graniittipaasi. Reunojen
pitemmissä kivissä on merkkejä siitä, että kiviä on räjäytel-
ty irti kalliosta.

Kivistä "tietä" ja sen päässä olevaa röykkiötä ei tutkittu
pintahumuksen poistoa enempää, mutta kohteelle löytyi myöhem-
min ilmeinen selitys vanhasta rajankäyntiasiakirjasta.
Röykkiö 7b) on ilmeinen rajamerkki.

Maapinnan puhdistuksen jälkeen raunio 7 vaikutti ilmeiseltä rakennuksen pohjakiveykseltä, mutta sen rakenteissa ilmeni joitakin erikoisuuksia, minkä vuoksi päätin tutkia kiveyksen saadakseni sille ajoituksen.

Raunion pohjakivet koostuvat isokokoisista harmaakivistä, joiden väliin on aseteltu myös pienempiä hiekkakivi- ja graniittijärkäleitä. Luoteispäädystä on rakennekivien ulkopuolella pienten kivien täyttämä 1-2 kerroksinen ladelma. Siinä on kaikesta päättäen ollut ehkä keilakota, tai toinen sisäänkäynti rakennukseen, mitään eteisirakennelman merkkiä ei maaperästä löytynyt. Samasta päädystä eteenpäin luoteeseen parisen metriä oli maaperässä reunoilta kivetty kuoppa, jonka maasta löytyneen posliinisen sähkölinjapidikkeen perusteella pian arvasimme sähkötolpan vanhaksi kuopaksi, mikä entisen maanomistajan kertoman perusteella myöhemmin varmistuikin. Sähkö läheiseen taloon on vedetty 1940-luvulla.

Se, että rauniokiveys todellakin on ollut rakennusperustana varmistui myös siitä, että sen kaakkoispäässä olevassa perustassa oli kolmen osittain toistensa päällä vaakasuorassa olevan laattakiven ryhmä - portaikko maan tasalle (kartta 2, ruutu C:3).

Portaikoon lähettyviltä löytyi kiveyksestä pieniä kivihiomioita ja tai niiden kappaleita (n:o 43-45), hevosenkengän (39) melkein maatonut katkelma ja täysin palasiksi maatonneen rautalevyn - ehkä sangon - jäännökset (38). Löydöt viittaavat edelleen rakennuksen olemassaoloon, samoin pitkin raunion reunoja kivien päältä ja väleistä, humuksesta tavatut 6 oksan sisätynkää, joiden lisäksi tavattiin yksi puukolla veistelty puuvaarna. Näistä päätellen humuskerros kiveyksen päällä on muodostunut lahonneista hirsistä, vain kovemmat oksan ainekset ovat jääneet lahoamatta pudottuaan sopivaan paikkaan.

Raunion kaakkoisnurkan - ruudut C-D:3 - kivirakenne oli muusta rakenteesta poikkeava. Kahden täytekivikerroksen alta paljastui kohteessa nurkkaus, jonka ulommaiset kivet liittyivät raunion reunarakenteeseen. Reunalta puuttui yksi iso reunakivi kokonaan. Ulkoneman täytekivikerrosten päällä oli kerros täytekiveystä isompia hiekkakivilaattoja (halk. 20-30 cm) ja niiden alla 2-3 kivikerrosta täytekiveystä, joka koostui 5-10 cm:n läpimittaisista pikkukivistä. Nurkkausta rajoitti raunion sisäpuolella isompien täytekivien päälle laadottujen isojen kivien (40-60 cm) muodostama kehä. Kyseiset kivet olivat selvästi pienempiä kuin muut raunion peruskivet, eivätkä v.m. sijainneet pienten kivien muodostaman kerroksen päällä. Kehäkivirakenne on siis samanlainen kuin raunio 4:n yhteydessä olevien tarhojen kehäkiveyksissä.

Kehän pohjalta löytyi hiekkakerroksen päällä ohuehko humuskerros ja sen alla vaaleassa hiekassa olevia tummia maatumajälkiä sekä nokiläikkiä.

Raunion luoteisnurkassa ruudusta B:2 löytyi muuten puhtaaseen hiekkapohjaan asti ulottuvan paalun pinnalta hiiltynyt ja syvemmältä maatonut jäännös. Paalun halkaisija on ollut n. 20 cm, mutta paalu on katkaistu tai poltettu viimeistään rakennettaessa rauniokiveystä.

Johtopäätöksiä

Raunion kaakkoispäädystä löydettyt kivihiomet ja muut vähäiset löydöt sekä luoteispäädystä löydetty 1700-1800-luvun lasitetun keramiikan kappaleet osoittavat, että raunio on toden-

näköisesti ollut rakennuksen pohjakiveys. Rakennukseen viittaa myös porraskiveys kaakkoispäädyssä. Toisessa päässä pohjakiveyksen ulkopuolella oleva pienten kivien muodostama kiveys on ehkä ollut rakennuksen päätyyn tehdyn keilakodan tms. lattia.

Rakennuksen kaakkoisnurkassa oleva 3x2 m:n suuruinen soikea kiveys tuskin on mikään hautarakennelma, vaikka sen rakenteet voisivat sellaiseen viitatakin. Sen sijaan on uskottavaa, että kyseessä on paikalleen romahtaneen uunin jäännös, jossa tulipesä on rakennettu laattakivistä ja pohjalla olevat pienet kivet muodostavat perustan. Lisäksi uunia kehystävät seinäkivet. Kun raunion yhden reunakiven puuttuminen viittaa lisäksi siihen, että tätä ilman savupiippua olevaa uunia on lämmitetty ulkopuolelta, on luultavaa, että rakennus on ollut riihisauna tms. Se tarkoittaa myös sitä, että rakennusta on käytetty tilapäisesti ehkä vain kesäaikaan heinää alueella tehtäessä, karjaa paimennettaessa, tai viljaa kuivattaessa.

Raunio 8

Kaivaus

Raunio 8 sijaitsee noin 8 metrin etäisyydellä lounaaseen rauniosta 7 mäen rinteeseen taitteessa törmän päällä. Se on suunnassa NNE-SSW ja n. 8,50-9.31 m ymp. välillä. Välittömästi raunion eteläpuolella, noin metrin välimatkan päässä, on toinen vastaava raunio 9, joka havaittiin vasta kaivauksen yhteydessä. Raunio 9 puhdistettiin latomuksen osalta pintahumuksesta sekä piirrettiin pinnasta yhdessä raunion 8 kanssa. Kaivaus kohdistui kuitenkin vain jälkimmäiseen, koska selvästi oli kyse erillisistä rakenteista.

Rauniot 8 ja 9 sijoitettiin yhteiseen koordinaatistoon raunioiden 7 ja 7b kanssa. Raunio jaettiin 2x2 m:n suuruisiin ruutuihin, jotka tutkittiin puhdistamalla ensin latomus ja sen reunat riittävältä alalta turpeesta ja sitten kiveys tutkittiin kerroksittain maapohjaan asti sekä lopuksi maapohja.

Raunio koostui kivilatomuksesta, jonka kivien väliin oli koostunut roskaa ja jonkun verran hiekkaa. Se peitti hiekalla täytettyä matalaa kuoppaa.

Kivilatomus oli vajaat 3 metriä pitkä ja noin 1 m leveä. Sen itäreunalla, alarinteen puolella, oli kaksi kiintokiveä ja pohjoispäädyssä yksi kiintokivi, joiden varaan oli rakennettu. Länsireunalla oli maapohjalle asetettu suora rivi kiviä. Näiden ja päätykiven varaan oli pohjoispäähän vinosti asetettu suora, isokokoinen laakakivi. Molempien kiintokivien päällä oli myös muita laakakiviä. Tukikivien välit oli haudan pituudelta täytetty kivillä, joiden joukossa punaisten hiekkakivien lisäksi oli harmaita luonnonpyöreitä kiviä.

Tutkittu maakuoppa alkoi kolmen kivikerroksen alta. Kuopan pohja laajeni tasoittein kaivettaessa koko kivilatomuksen mittaiseksi. Se oli yhteensä 240 cm pitkä ja enimmillään 80 cm leveä sekä parikymmentä cm syvä. Kuopan täytehiekasta keskipaikkeilta löytyi pieni hiilikerrostuma. Kuopan alue oli suurelta osin harmaan "likamaan" täyttämä. Yllättävin löytö

oli kiveyksen poisoton yhteydessä kokonaan paljastunut iso sileäpintainen hiekkakivi latomuksen itäreunalla päätykiven vierellä. Kiven pintaan oli uurrettu syvä kuvio, eräänlainen kirjoitus tai puumerkki, joka alkoi ristikuvioista ja jatkui sitten lähes koko pinnan yli (ks. piirros). Uurroksella on ikää, se oli syvään tehty ja täysin patinoitunut.

Ennen kivilatomuksen tutkimusta otettiin latomuksen kiviseinämän reunalle asetettu reikäleivän puolikkaan muotoinen hiekkakivi talteen. Kivessä on keskellä reikä ja se muistuttaa vanhaa ja kulunutta myllynkiven puoliskoaa. Kivi on luultavasti kuitenkin luontainen. Lisäksi reunalle oli asetettuna emalikastrulli, joka on tämän vuosisadan alkupuolen mallia. Molemmat vaikuttivat sekundaarisilta sijoituksilta.

Johtopäätöksiä

Viimeksimainitut löydöt antoivat aiheen ajatella kivilatomusta romahtaneena leipäuunina. Rakenne ei kuitenkaan ole oikein uuniksi soveltunut. Toiseksi raunion vieressä on toinen vastaava rakenne samalla törmällä. Sen sijaan hiekkakivessä oleva patinoitunut piirustus (ks. pintapiirrosta) johdatti minut ajattelemaan eräitä vanhoja keskiaikaisia piirtomerkkejä, joita on löydetty venäläisissä kaupunkikaivauksissa hautojen yhteydessä. Kysymys vain kuuluu: miten raunio voisi olla venäläinen hauta? Onko isovihan aikaisella venäläisjoukolla, joka eräiden perimätietojen mukaan nousi maihin Luvian saaristossa saapuen Poriin nykyistä Vanhaa Raumantietä - tuolloin ainoaa tietä meren rannikolta - ja oleskeli Porissa koko talvikauden, tekemistä Vanhakartanon ja myös kaivauspaikan lähellä sijaitsevan "Linnamäen" ja siltä löytyvien varustusten kanssa?

Olisiko linnaleiri talvisaikana haudannut pari kuolluttaan mäkirinteelle maantien toiselle sivustalle?

Vaikka Linnamäki on ehkä ollutkin tuohon aikaan vartiopaikka, on venäläisten pääjoukko tietävästi kuitenkin majoittunut Porissa ja näin mahdolliset kuolleet haudattu kristilliseen hautausmaahan.

Raunioille 8-9 voi olla olemassa toinenkin selitys. Ruotsissa on tavattu ja tutkittukin joitakin vastaavanlaisia kivilatomuksia. Näiden yhteydessä on myös todettu, että vähäisetkin rinneterassit on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön pienimuotoista viljelyä varten tai karjanhoidon takia. Näin terassialueiden kivet on siirretty terassin reunaan maakivien viereen tai päälle, jotta terassi pysyisi muodossaan. Tämä sama voi olla myös Leppäkorven raunioiden selitys. Kun tiedän, että alueella on 1750-luvun vaiheilla ollut yksi torppa ja lähellä on myös 1800-luvun lopulla ollut toinen torppa, on ilmeistä, että näillä torpilla on ollut puutetta karjan rehua varten tarvittavasta maasta tai viljelysmaasta. Joka tapauksessa vaikuttaa siltä, että yläpuolinen terassi on puhdistettu melkein kivettömäksi ja kivet kasattu raunioiksi 8-9. Mäkialueen itäpuoliset pellot ovat vielä 1800-luvulla olleet vetisiä ja toiseksi ne ovat olleet lähinnä kartanoiden ja talollisten omistuksessa, vaikka torppareillekin on ainakin osittain annettu omat lohkonsa käyttöönsä.

Tämä ei kuitenkaan selitä kokonaan rauniota n:o 8. Mutta jos kivilatomuksen alla olevaa kuoppaa on käytetty ns. naurishautana joko ennen kivien kasaamista tai senkin jälkeen, saa

osittain täyttämätön kuopanne raunion eteläpäässä ja koko kiveyksen alla siitä selityksensä. Mahdollisesti kuopan pohjalla oleva kuuma hiilikerros on vähitellen hehkunut loppuun ja tuhakuoppaa jälleen avatessa poistettu nauriiden mukana.

Kysymys raunion ja sen alaisen kuopan luonteesta jää avoimeksi, vaikka sitä rakenteittensa vuoksi ehkä voisi pitää hautana. Mikään ei kuitenkaan näytä viittaavan siihen, että raunio olisi esihistoriallinen - päinvastoin ainoa selvästi ajoitettava raunion yhteydestä löytynyt esine on hyvin moderni. Ja lopuksi: hiekkakivessä olevaa uurtopiirustusta voisi luonnehtia kiveyksen tekijän "graffitiksi".

Lopuksi

Tutkituista raunioista on käynyt ilmi, että kaikki tarkastetut ja perimätiedon ulkopuolelle jääneet kiveykset Leppäkorven alueella eivät ole esihistoriallisia. Toisaalta taas voidaan sanoa niinkin, että tutkimus on osoittanut, että ainakin eräitä alueella löytyneitä latomuksia voi pitää esihistoriallisina tai esihistoriallisen ja historiallisen ajan taitteesta olevina. On mielenkiintoista nähdä, missä määrin jo tutkittujen lisäksi uudet havainnot muinaisesta asutuksesta loppujen lopuksi tuovat uutta tietoa Porin seudun varhaisvaiheisiin. Jo nyt voidaan rannansiirtymiskronologian perusteella sanoa, että Leppäkorven löydöt ovat ainakin toistaiseksi viimeinen lenkki siinä esihistoriallisessa asutusvaiheessa, joka Porin alueella alkoi pronssikaudella ja jatkui roomalaisella rautakaudella Preiviikin niemellä vuosisatojen ajan ehkä merovingiajan alkuun saakka.

Kertomukseen liittyvät mustavalkoiset valokuvanumerot SATM 134 851-135 088 ja diakuvanumerot SATM 6 880-6 964.

Liite: löytöluettelo.

Porissa, 18.5.1988

Jouko Rätty

Liite 1: LÖYTÖLUETTELO

Raunio 1	sektori	vl	
1. Hiilinäyte, 8,9 g	SOW	94	kartta 3
2. Puuoksan ydin, ositt. hiiltynyt, 2,1 g (löytö 1)	NOW	87	kartta 2
3. puuta (juurakkoa), 2,7 g	NOE	87	kartta 3
4. puuta, suorasyistä, hiiltynyttä, 12,6 g	NOE	98	kartta 3
5. laudankappale, hiiltynyt (löytö 2)	SOE	97	kartta 4
6. puuta (juurakkoa), 72,5 g	NOE	98	kartta 3
7. puumassaa, humussekoitteista, 293,5 g (liittyy n:o:ihin 3 ja 6)	NOE		kartta 3
7b.hiili	NOW	92	kartta 3
8. kivi-iskos, 1,5 g (n:o 1:n läheltä)	SOW	95	kartta 3
9. pii-iskos (?), 1,5 g (n:o 1:n läheltä)	SOW	95	kartta 3
Raunio 4			
10. polttamattomia luita, 3,9 g, ruudusta C:4, piisami; Femur 1 sin, 1 dx (oikean ja va- semman puoleinen reisiluu, nuori yksilö, nivelet eivät ole kasvaneet kiinni pitkiin luihin (löytö 1)	NOE	175	kartta 1
11. hioinlaatan katkelma, punaista hiekkakiveä (löytö 3)	NOW	134/158	kartta 1
12. poistettu luontaisena (lehtiruodistoa)			
13. talin tai hartsin kappale, 2,5 g (löytö 4)	NOW	120	kartta 1
14. saviastianpaloja (rikkimennyt alk. yht. kpl, moderni eli 1700- , löytö 2)	NOW	137	kartta 1
15. hiilinäyte, 94 g	NOE	175	kartta 1
16. raha, 5 mk vuodelta 1922 (löytö 7)	SOE	142	kartta 1
17. lasinsiruja 3 kpl, 13 g (löytö 8)	NOW	135	kartta 1
18. linnun jäännökset ja jalkarengas (löytö 9)	NOE	150	kartta 2
19. pellin pala (löytö 10, moderni)	SOE	147	kartta 1
20. viljanjyvä, hiekkakrs kiviarkussa C	NOW		kartta 4

21. kvartseja 11 kpl, luontaisia, hiekkakrs kiviarkussa C	NOW		kartta 4
22. lasinsiru (löytö 14?)			
23. kvartseja 12 kpl ja 1 kvartsi-iskos sekä 1 saviastianpala 4 g (moderni?) tarha B:n alueelta, pohjalta			kartta 5
24. viljanjyviä 2 kpl, akana, siemen 1 kpl ja ontto siemenkuori, langanpätkä tai nöyhtää kiviarkusta C, kivien välistä			kartta 4
25a. poltettu luunpalanen, 0,07 g, kiviarkusta C, NOW (löytö 16) - ei voi määrittää			kartta 2
25b. poltettuja luunsiruja 4 kpl. 1 pala eläimen luuta 0,5 g. 3 palaa ei voi määrittää, kiviarkun C kehäkivien väleistä			
25c. polttamatonta luuta. Naudan etuhampaasta oleva kruunu, ilmeisesti vasikan hampaasta, kiviarkun C kehäkivien välistä			
26. polttamatonta luuta. Metso; 2,4 g. Tibiotarsus 1 dx. (metson oikeanpuoleisesta jalasta, kiviarkun C pohjalta eteläpäädyistä	NOW		kartta 4
27. tammen terhon kuori (?), tumma, kiviarkusta C (löytö 17)	NOW	148	kartta 2
28. siemen (papu?), tumman ruskea, kiviarkusta C (löytö 18)	NOW	150	kartta 2
29. tali- tai hartsikokkare, kiviarkusta C (löytö 19)	SOW	134	kartta 2
30. hiekkakivilaatta, 179x188x12 mm, kiviladelman E alla olevan puuarkun viereen laskettu (löytö 20)	SOE	162	kartta 12
31. puu- ja hiilinäyte, 505 g, ladelman E puuarkusta	SOE	164	kartta 12
32. maanäyte: hiiliä ja hiekkaa, 138 g, ladelman E alaisesta haudasta 1	SOE	174	kartta 12
33. lasinpalasia 6 kpl, 21,5 g (kellanruskeita) ja lasinpala 1 kpl, 2 g (vihreä) (löytö 21)	SOE	129	kartta 1
34. hiiliä, 7,3 g, ruudusta A:2	SOE		kartta 10
35. Hiiltä ja tuhkaa 14 g, ruutu B:4 arkkuhaudan pohjalta	SOE	174	kartta 13
36. Maanäyte tarhasta B, hiilenmuruja 182 g	SOW	151	kartta 5
37. Maanäyte kiviarkusta C, pohjahiekasta, 155,5 g	NOW	152	kartta 4
38. Hiilet nuotiokuopan pohjalta, ruutu C:4	NOE	205	kartta 7

Raunio 7

39. Metallinpaloja 36x27 cm:n alueelta (löytö 3)	SOE	266	kartta 3
40. Hevosenkengän katkelma, pit. 74, lev 30, paks. 14 mm, yht. 92,2 g (löytö 4)	SOE	267	kartta 3
41. Keramiikan paloja 3 kpl, 2 savivadista ja kannusta, toinen korist., 1700- , (löytö 1)	NOW		kartta 2
42. Keramiikan paloja 8 kpl, ei kor. (löytö 6)	NOE	238	kartta 2
43. Savivadin kpl. korist. ja lasit. (löytö 5)	NOE	259	kartta 2
44. Hioinkivi, kolmiomainen, 106x99x35 harmaa liuske (löytö 7a)	NOE		kartta 2
45. Hioinkiven palasia 2 kpl, 57x36x9 ja 24x27x8 mm, pun. hiekkakiveä, (löytö 7)	NOW	234	kartta 2
46. Hiomaliippa, 93x60x30 mm, harmaa liuske (löytö 7 b)	NOE	227	kartta 2
47. Kvartsi, isketty ydin, 52x44x33 (löytö 10)	NOE	240	kartta 2
48. Keramiikan palanen, ehkä savikanun kahvasta, maal. ja lasit. (löytö 8)	NOW		kartta 2
49. Luita 3 kpl, katkaistuja soppaluita, keitettyjä (löytö 2)	SOW		kartta 2
50. Hirsien sisäisiä oksaytimiä 7 kpl, raunion reunoilta kivien väleistä, yhdessä veistojalkia, pit. 70 mm, halk. 7,5 mm. Ytimet 6,2-12,5 cm			kartta 2
51. Nahan tai tuohen jäännöksiä 30,3 g raunion pohjalta (löytö 9)	NOW	246	kartta 3
52. Hiili- ja puunäyte, 24 g, epäillyn uunin pohjalta	NOE	263	kartta 3

Raunio 8

53. Hiiliä 18 g tasolta 4	SOE	168	kartta 4
54. Hiiliä 0,7 g pohjan pikku kuopasta	SOE	168	kartta 3
55. Pieniä kvartseja 4 kpl latomuksen pohjalta			kartta

56. Pyöreä hiekkakivi, 370x280x50, reikä keskellä 25 mm, latomuksen reunalla pystyssä	SOE	kartta 1
57. Emalikastrulli, pohjan halk. 220, korkeus 90 ja kädensijan pit. 210 mm, latomuksen reunalla	SOE	kartta 1
58. Hiekkakivilaatta, toisella sivulla raapustuksia, moderni, ei patinoitunut, täytekiveyksessä ollut kivi		

Porin Leppäkorven kaivauksen 1987 diakuvat:

n:o	Aihe
6886	Raunio 1 kuvattuna idästä ennen kaivauksen alkua.
6886b	Sama
6887	Raunio 1 kuvattuna länsilounaasta ennen kaivauksen alkua. Taustalla tekn.apul. Jouko Pukkila ja pihamaata.
6888	Raunio 1 kuvattuna ylhäältä pohjoisen puolelta. Silmäkiveä näkyvissä aivan keskellä pilkistäen.
6889	Sama. Silmäkiveä näkyvissä oik.kes. rungon vieressä.
6890	Raunio 1:n paalutus käynnissä. Vas. Kyösti Isberg ja Jouko Pukkila, oik. Marko Peurala ja Kirsi-Maria Viljanen. Kuva pohjoisesta.
6891	Raunio 1:n pintakartoitus käynnissä. Pintaturve poistettu. Kuvattu luoteesta.
6892	Raunio 1:n alue pohjaan kaivettuna. Kuvattu suoraan ylhäältä. Puunjuuret työntyvät pohjoisesta. Silmäkivi keskellä.
6892b	Sama
6893	Raunio 1 kuvattuna suoraan ylhäältä puusta entisöinnin jälkeen. Silmäkivi keskellä kehää. Länsi- ja lounaissektoreissa rauniokiveys levinnyt ilm. suoritetun ruumishaudauksen vuoksi.
6893b	Sama
6894	Raunio 4 kuvattuna lännestä kaivauksen alussa.
6894b	Sama
6895	Raunio 4 kuvattuna lännestä pintahumuksen poiston jälkeen.
6896	Raunio 4:n länsireunasta. Kuvattu ylhäältä lännen puolelta. Riviarkun pintakerros.
6897	Sama, kuva-ala laajempaa ... Panoraama 1 ...
6898	...Panoraama 2. Raunio 4:n keskusta ja länsireuna.
6899	Röykkiö 4 kuvattuna maan tasalta itäkoillisesta.
6900	Röykkiö 4 kuvattuna idästä vinosti ylhäältä.
6901	Röykkiö 4 kuvattuna lännestä vinosti ylhäältä. Nuotioalue hiilikerroksineen näkyvissä itäreunalla. Täytekiveystä poistettu yksi kerros. Panoraama 1 ...

- 6902 ..Panoraama 2. Raunio 4 kuvattuna ylhäältä lännen puolelta. Vrt kuva 6896.
- 6903 Raunio 4:n koilliskulmaus kuvattuna ylhäältä. Oik.alh. koillista kehäkiveystä. Keskellä keppi 3/5.
- 6904 Raunio 4:n reunakiveystä lounaisnurkassa, kuvattu sekt.viivan 6 päästä. Ylh. kiviarkun päätyä.
- 6905 Raunio 4. Kuva kuten 6901.
- 6906 Raunio 4. Kiviarkkuu ilmasta ylhäältä, lähes kohti-suoraan lännestä. Arkun pintakiveys.
- 6907 Raunio 4 kuvattuna vinosti ylhäältä itäkoillisesta. Vrt kuvaan 6900.
- 6908 Raunio 4:n pohjoista kehäkiveystä ja ladontaa pohjan tuntumassa.
- 6909 Raunio 4 kuvattuna vinosti ylhäältä itäkoillisesta.
- 6910 Raunio 4 vinosti ylhäältä länsiluoteesta. Etualalla "muistelukivet", takana kiviarkku, josta purettu pari kivikerrosta.
- 6911 Kiviarkku, kuvattuna ylhäältä lännestä. Kesk. bautakivi.
- 6911b Sama
- 6912 Kiviarkku, kuvattu sen N-päädystä, vinosti ylhäältä.
- 6913 Haudan pintaa raunio 4:n kaakkoiskulman latomus E kivien välissä. Ensimmäinen merkki hautauksesta.
- 6914 Alue ja kohde, kuten edellä.
- 6915 Ed.ol. hautauksen päällä olevaa pienten kivien muodostamaa ladontaa. Tumma maa vähän näkyvissä. Kuvattu ylh. etelästä, varsinaisen raunio 4:n ulkopuolella.
- 6916 Kulttuurimaata edellisestä pari-kolme metriä länteen, raunio 4:n ulkopuolella. Ylälaidalla raunion reunakiviä.
- 6917 Keskitarha kuvattuna etelästä reunakivien takaa. Tarhan keskellä isompien kivien rykelmä pohjalla. Vas. kiviarkku.
- 6918 Nuotion pohjaa tutkitaan raunio 4:n itäreunalla. Kaivamassa Marko Peurala ja taustalla Kyösti Isberg.
- 6919 Tumma hautajälki raunio 4:n kaakkoisessa latomuksessa. Kts. kuvat 6913-6915.
- 6920 Sama
- 6921 Sama, ylempänä olevan haudan pintakiviä poistetaan.

- 6922 Kaksi vierekkäistä ja osittain päällekkäistä hautaa latomuksessa E.
- 6923 Sama
- 6924 Panoraama raunio 4:n alueesta kuvattuna kaakosta. Takana "muistelukivet", edessä kiviarkku reunakiveyksineen, keskitarha tummine hautajälkineen ja itäinen reunatarha, tämän itäpuolella nuotion alainen pinta-kiveys ja nuotiokuoppa. Hiekkadyynin takana ja vieressä kaksi tummaa maa-aluetta (hautapaikkaa).
- 6924b Sama
- 6925 "Silmäkiveä" nostetaan kiviarkussa taljan avulla. Arkun pohjalla näkyvät hiekkakivilaatat. Kuvattu pohjoispäädystä.
- 6926 Sama, kuvattu eteläpäädystä.
- 6927 Sama, kuvattu länsireunalta.
- 6928 Sama, kuvattu länsireunalta.
- 6929 Kiviarkku pohjaan tutkittuna. Kuvattu länsilounaasta vinosti ylhäältä.
- 6930 Raunio 4 pohjaan tutkittuna. Tarharakenteiden reunakivet aluskivineen paikoillaan. Panoraama 1 kuvattu länsilaidalta vinosti ylhäältä.
- 6931 Kiviarkku pohjaan tutkittuna. Panoraama 2. Kuvattu kuten edellinen.
- 6932 Raunio 4:n eteläistä kehäriviä. Kuv. lännestä.
- 6933 Panoraama Raunio 4:n pohjalta: tarharakenteet jäljellä. Kuvattu kaakosta.
- 6934 Panoraama raunio 4:n pohjasta tarharakenteineen. Kuvattu idästä vinosti ylhäältä.
- 6935 Raunio 4:n pohja kuvattuna koillisesta.
- 6936 Raunio 4:n itäinen ja keskitarha vinosti ylhäältä pohjoisluoteesta, pohja.
- 6937 Raunio 4:n keskitarhan länsireunaa ja kiviarkku vinosti ylhäältä pohjoiskoillisesta, pohja.
- 6938 Karttapiiirros raunio 4:stä.
- 6939 Entisöity raunio 4, kaivauksen jälkeen.
- 6940 Raunio 7 pintapuhdistuksen jälkeen, kuvattu pohjoisesta.

- 6941 Raunio 7 pintapuhdistuksen jälkeen, kuvattu lännestä. Vas. Marko Peurala, Kyösti Isberg, Kirsi-Maria Viljanen, Maarit Ilmoni ja Jouko Rätty.
- 6942 Raunio 7 pintapuhdistuksen jälkeen, kuvattu pohjoisesta. Taustalla raunio 7:n jatko-osa puhdistettuna.
- 6943 Kuten ed., kuvattu länsiluoteesta.
- 6944 Raunio 7 osittain tutkittuna, kuvattu koillisesta.
- 6945 Kuten ed., kuvattu luoteesta kannon viereltä löytyi vanha, lahonnut kanto.
- 6946 Tumma hiili- ja nokialue raunio 7:n pohjalla itäreunalla, kuvattu pohjoiskoillisesta. Raunio 7:n kaakkoisosassa.
- 6947 Tumma nokialue R7:n pohjalla itäreunalla, kuvattu etelän puolelta.
- 6948 Hiili- ja nokialue R7:n itäreunalla pohjoispuolelta kuvattuna, kohde kuten edellisessä.
- 6949 Tumma alue ed. kuvassa jatkuu k.o. kuvan oikeassa reunassa. Kuvan keskellä pystypaalin maatumisen pohjan jäännöksiä R7:n luoteisosassa, isojen pohjakivien välissä.
- 6950 Marko Peurala ja Maarit Ilmoni tutkimassa raunio 7:n reunakivien välejä.
- 6951 Tutkimusryhmä: Maarit Ilmoni, Jouko Rätty, Kirsi Viljanen ja Marko Peurala.
- 6952 Edestä Maarit Ilmoni, Kirsi Viljanen ja Marko Peurala raunio 7 ja 8 maastossa.
- 6953 Raunio 8 pintapuhdistettuna ja paalutettuna. Kuvattu idästä.
- 6954 Raunio 9 raunio 8:n jatkona ja pinta puhdistettuna kuvattu koillisesta.
- 6955 Raunio 9 ja 8 pinta puhdistettuna mäen rinteessä, kuvattu kaakosta.
- 6956 Hiekkakivi raunio 8:n itäreunalla. Kiveen piirretty uurtoviivana piirros tai puumerkki.
- 6957 Sama, eri kulmasta.
- 6958 Maarit Ilmoni ja Kirsi Viljanen kaivamassa rauniota 8. Taustalla raunio 7, kuvattu lounaasta.
- 6959 Raunio 8:n pohja kuvattuna vinosti ylhäältä pohjoisesta.
- 6960 Raunio 8:n pohja kuvattuna lännestä, rinteestä.
- 6961 Kaivausryhmä poistumassa työpäivän jälkeen kaivauspaikalta...

- 6962 ...Kuten edellä, Leppäkorven asutustaaajamaa Orvokin-
kujalta.
- 6963 Työmaakopissa.
Pelaamassa Peurala, Ilmoni, Viljanen.
- 6964 Raunio 7:n pohja kuvattuna ylh. pohjoisesta.

LEPPÄKORVENPUISTO

PORI, PIETNIEMI, LEPPÄKORPI

Kiinteiden muinaisjäännösten
sijainti, tutkitut 1986-87
Numerointi tarkastuskertomuksen
14.12.1985 mukaisesti / J. Rätty

MK 1 : 2000 / A3

Tutkittu

3

20
AOR₂₄
I
e=0,25

19^T
AOR₂₄
I
e=0,25

17
AOR₂₄
I
e=0,25

31
AOR₂₄
I
e=0,25

32
AOR₂₄
I
e=0,25

22
AOR₂₄
I
e=0,25

23
AOR₂₅
I
e=0,30

24
AOR₂₅
I
e=0,30

34
AOR₂₅
I
e=0,30

35
AOR₂₅
I
e=0,30

27
AOR₂₄
I
e=0,25

26
AOR₂₅
I
e=0,30

25
AOR₂₅
I
e=0,30

44
AOR₂₅
I
e=0,30

43
AOR₂₅
I
e=0,30

42
AOR₂₅
I
e=0,30

41
AOR₂₅
I
e=0,30

37
AOR₂₅
I
e=0,30

36
AOR₂₅
I
e=0,30

5.
AK!
I-II
e=0

30
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

46
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

48
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

49
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

50
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

51
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

52
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

45
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

47
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

50
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

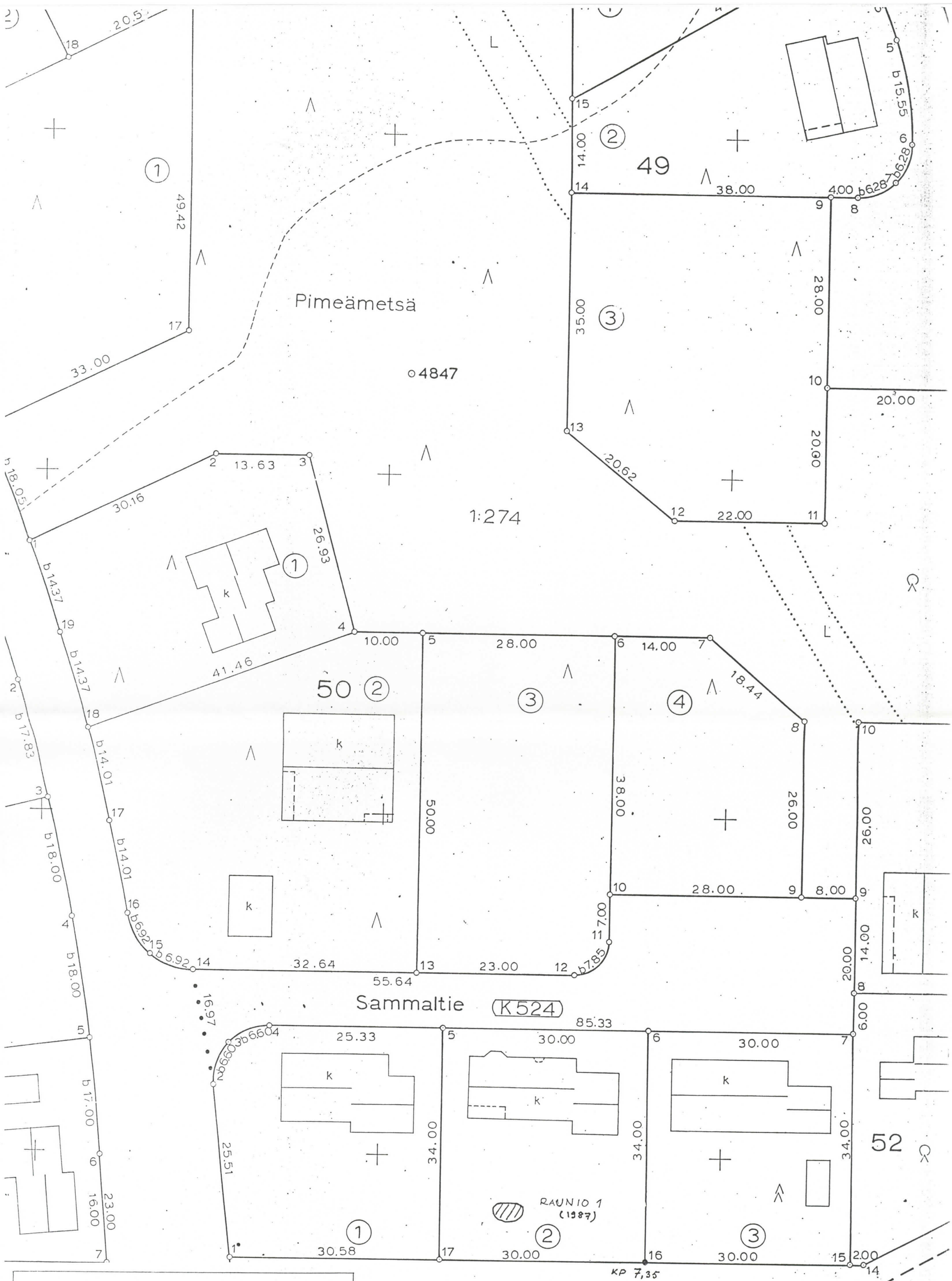
51
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

52
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

53
AOR₂₄
I2/3
e=0,25

6818600
537000

1:2000

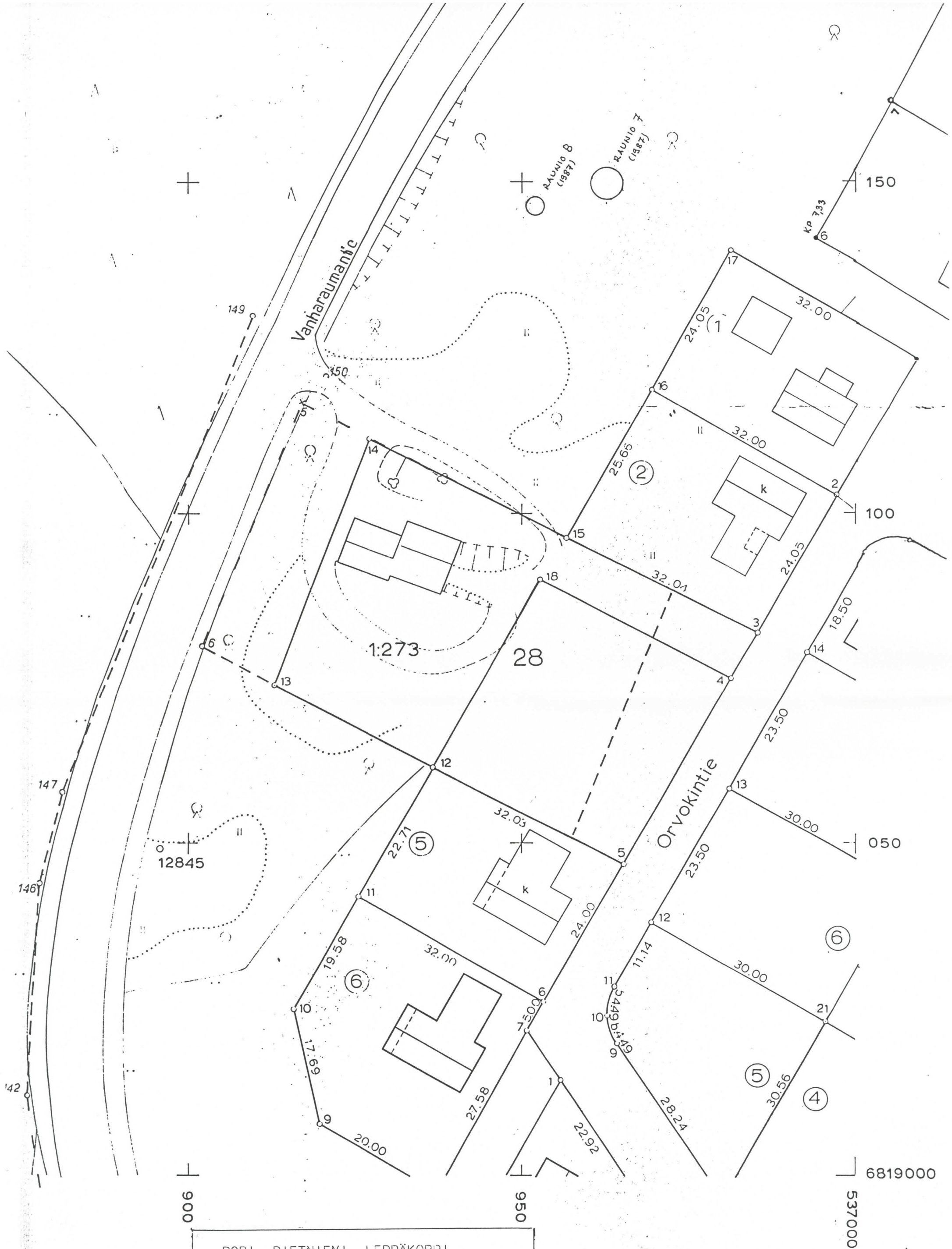
PORI, PIETNIEMI, LEPPÄKORPI
KURUPUISTO, SAMMALTIE TONTTI 52:2

RAUNIO 1

MK 1:500 : OTE ASEMAKAAVAKARTASTA,
LEHTI 1-327

KAIV. JOUKO RÄTY 1987

22.00

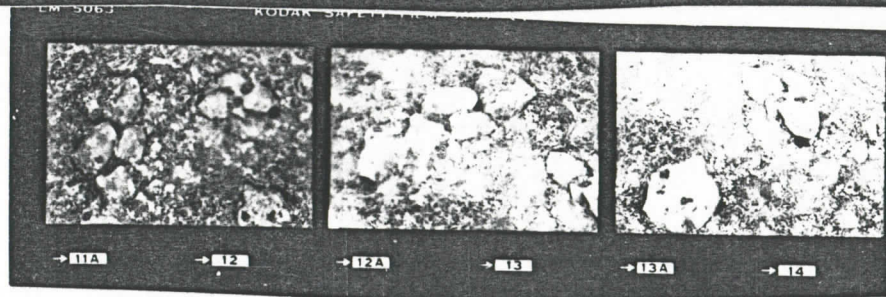
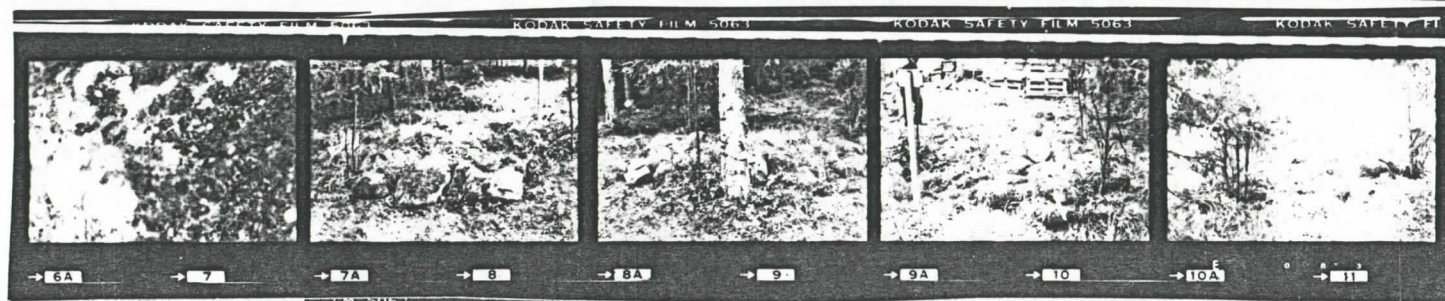
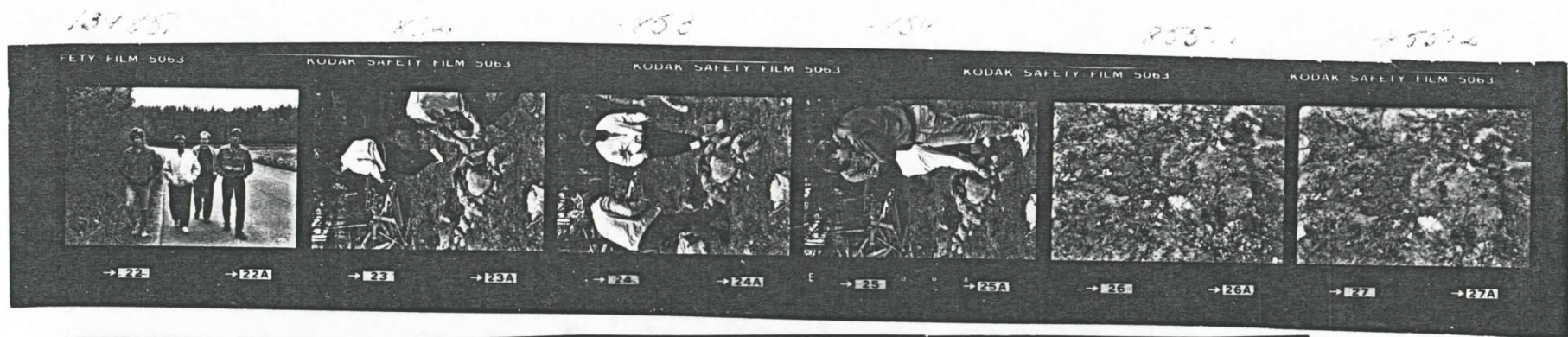
PORI, PIETNIEMI, LEPPÄKORPI
KYLÄNLAITAPIISTO

RAUNIO 7-8
KAIV. JOUKO RÄTY 1987

MK 1:500 OTE ASEMAKAAVAKARTASTA

LEHTI I-3114

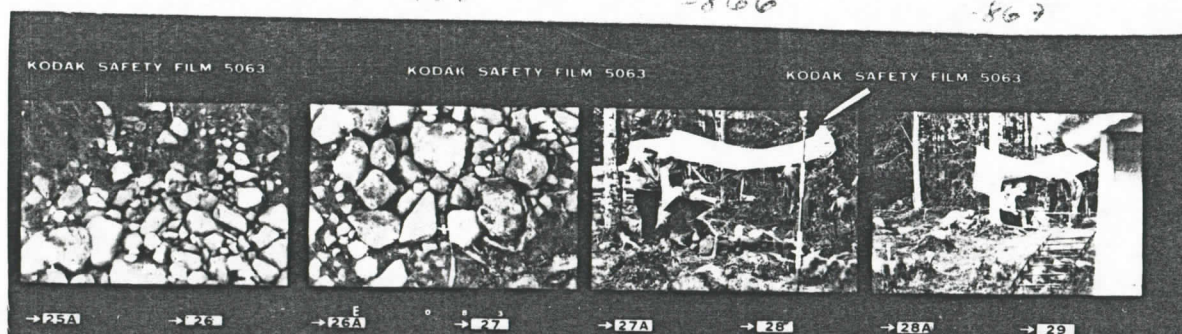
I
Pori, Leppäkorpi - 87
Ravio 1

134806
134800

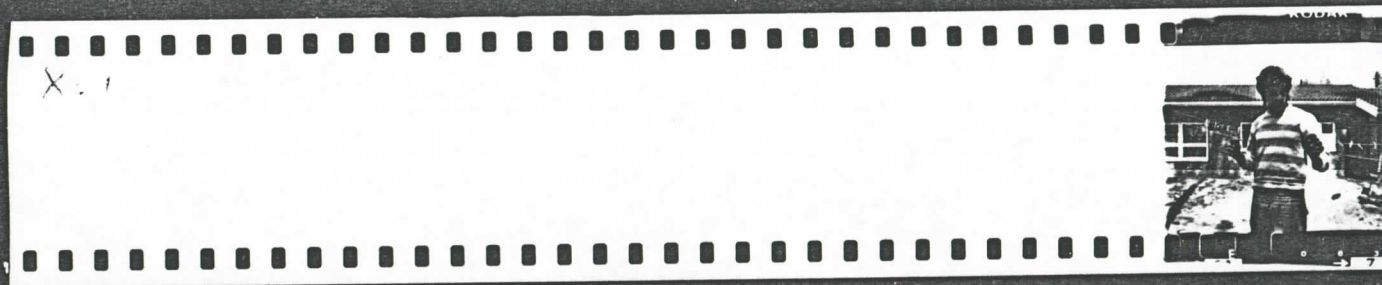
134801
134803

Raunio Y 134877 →

→ Ravio 4

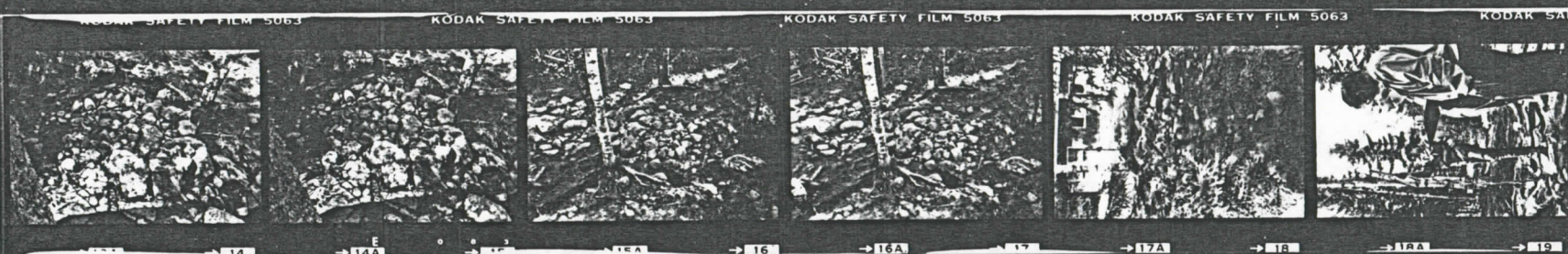
Raunio 1 134880-892 ; Raunio 4 134893-4

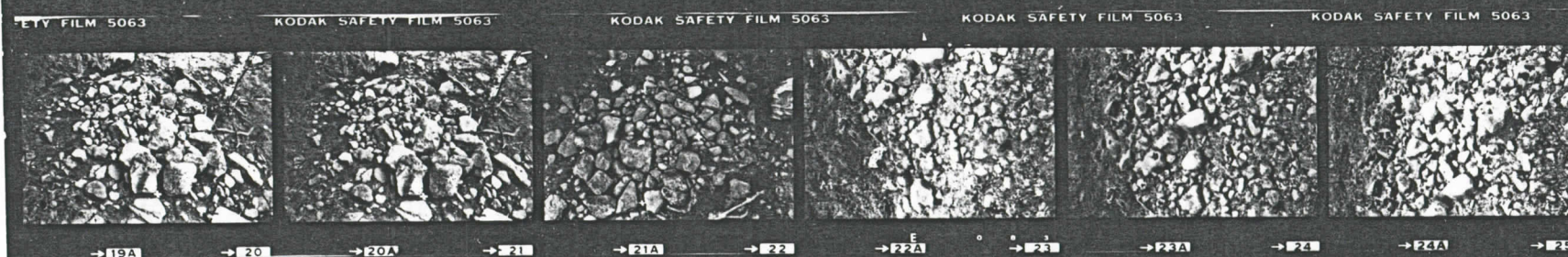
134880

134881-
134885

134886-
134889

134890-
134894

SATAMATI

IV

Raunio 4 134895-97

Raunio 1 134898-904

Uusia tarkastuslöytöjä 134905-910

134895

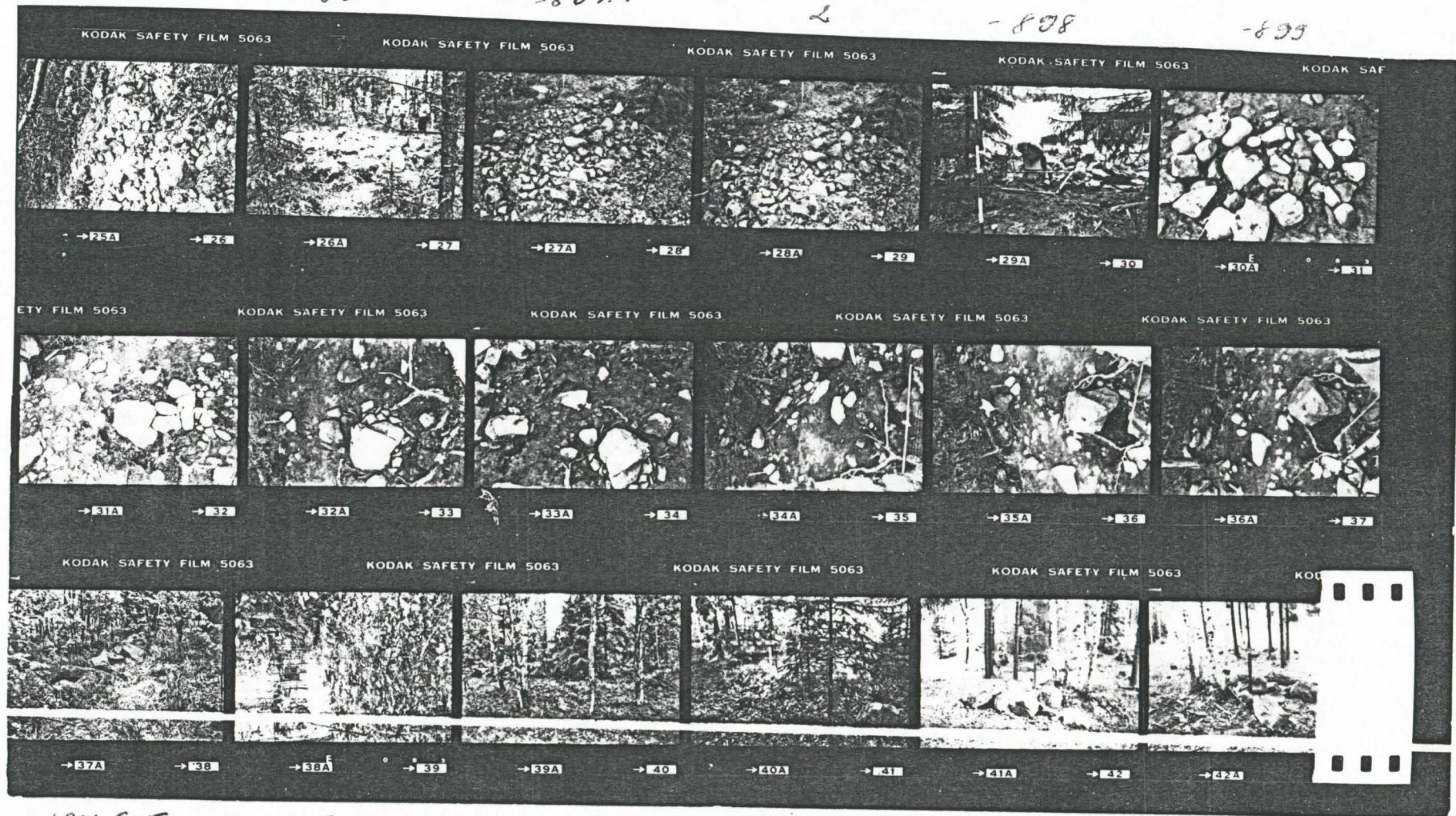
-896

-897

2

-898

-899

134900-
134904

134905

-906

-907

-908

-909

-910

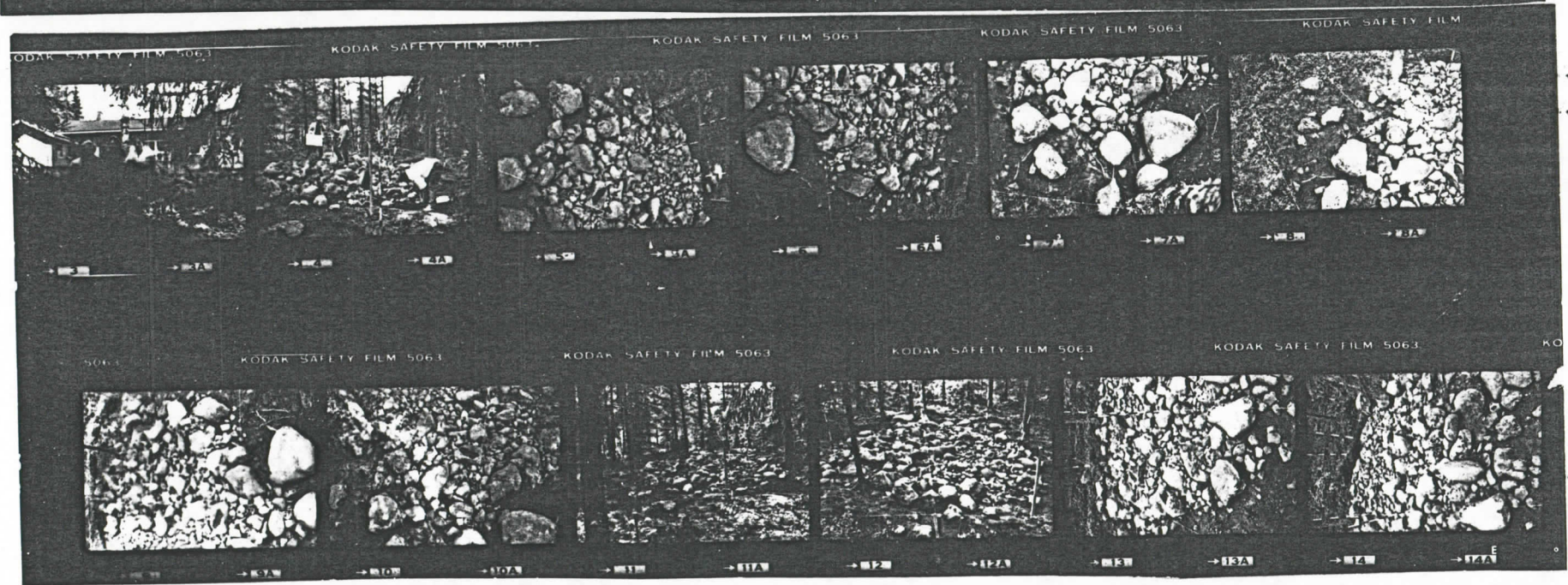
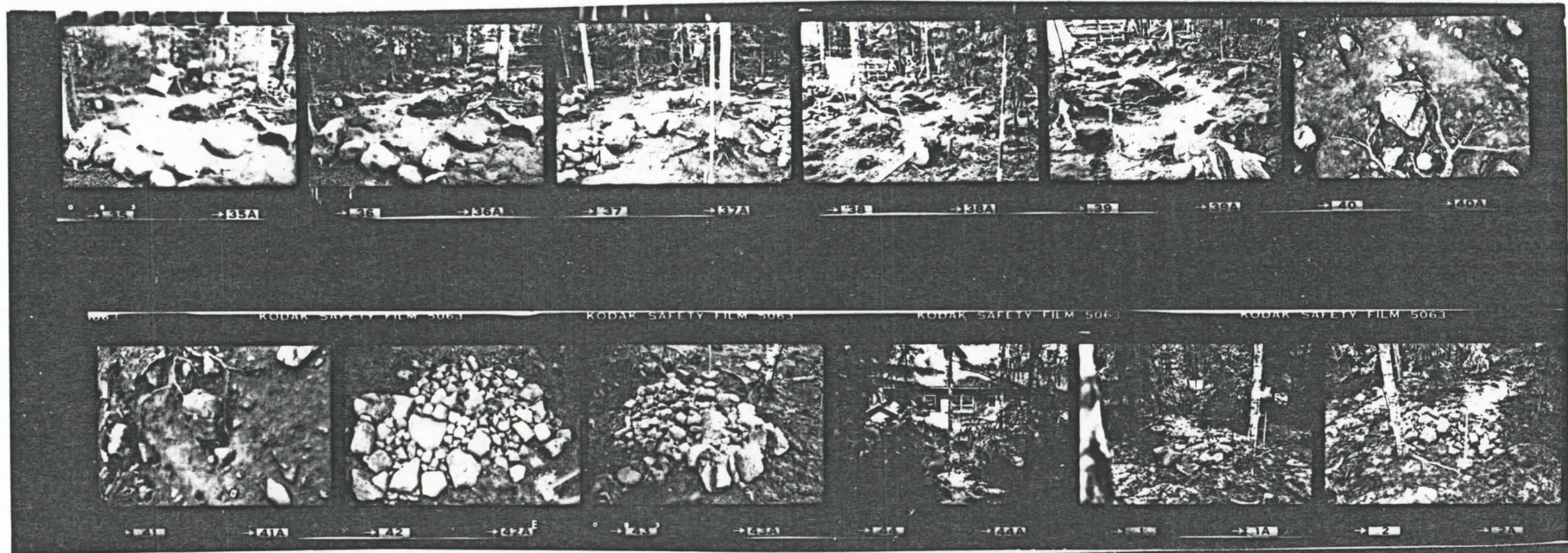
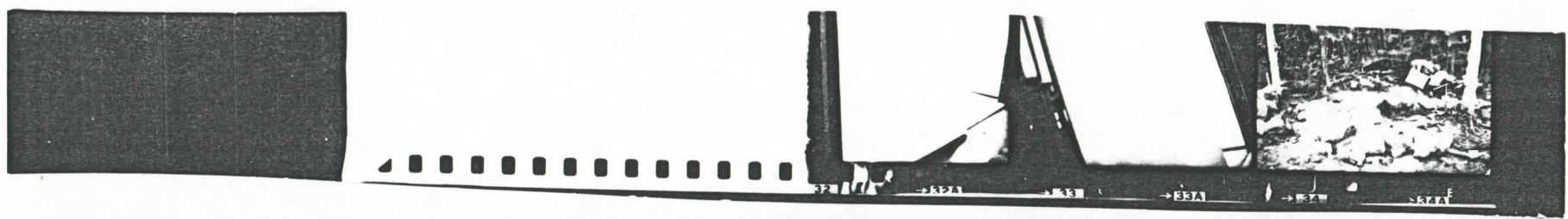
SATAKUNNAN MUSEO

Raunio 1:

134911-23

Raunio 4:

134924-34

VI

1005

1036-

041

042-

046

1047-

1052

1053-

1057

made in germany

typ 35/as no. 9055

RICOH FILM CO.
SAVING A
26.6.57

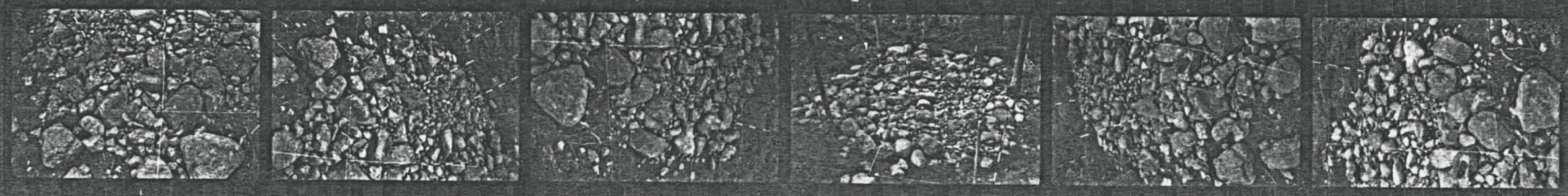
RICOH FILM CO.
SAVING A
26.6.57

RICOH FILM CO.
SAVING A
26.6.57

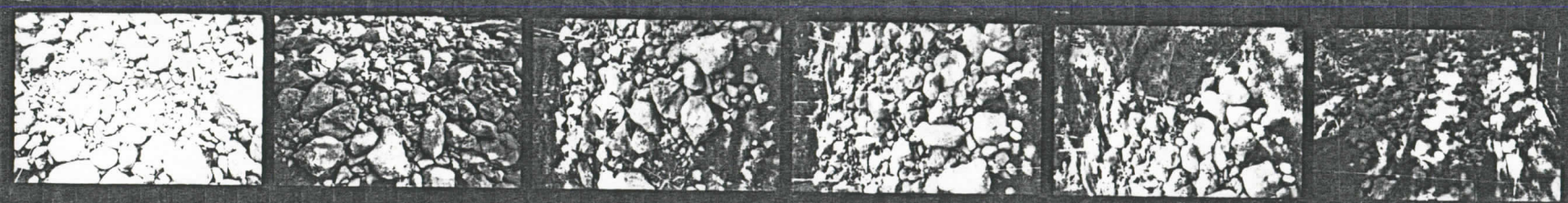

Raunio Y
134935 -
134957

0 1 1

0 1 9 F

SATAKUNNAN MUSEO

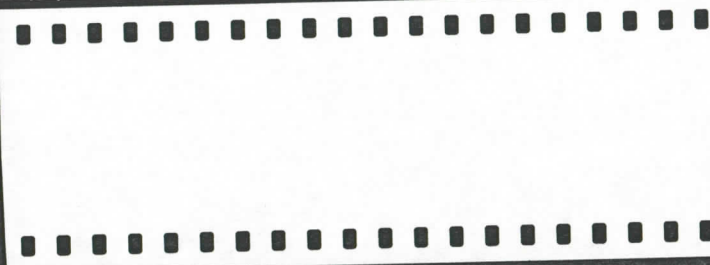
VII

Raunio 4 :

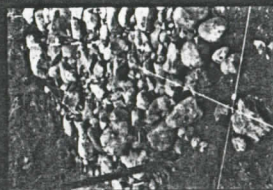
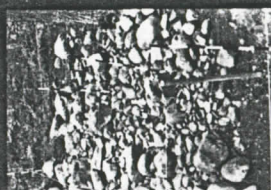
134958 -

134982

made in Germany

134958

134958

864

typ 357 as no. 9055

0 1 1 0 1 9

134958

37

134958

37

hama neovalv-ablage

134958

38

VIII

Ravine 4.

134983 -

134999

1983

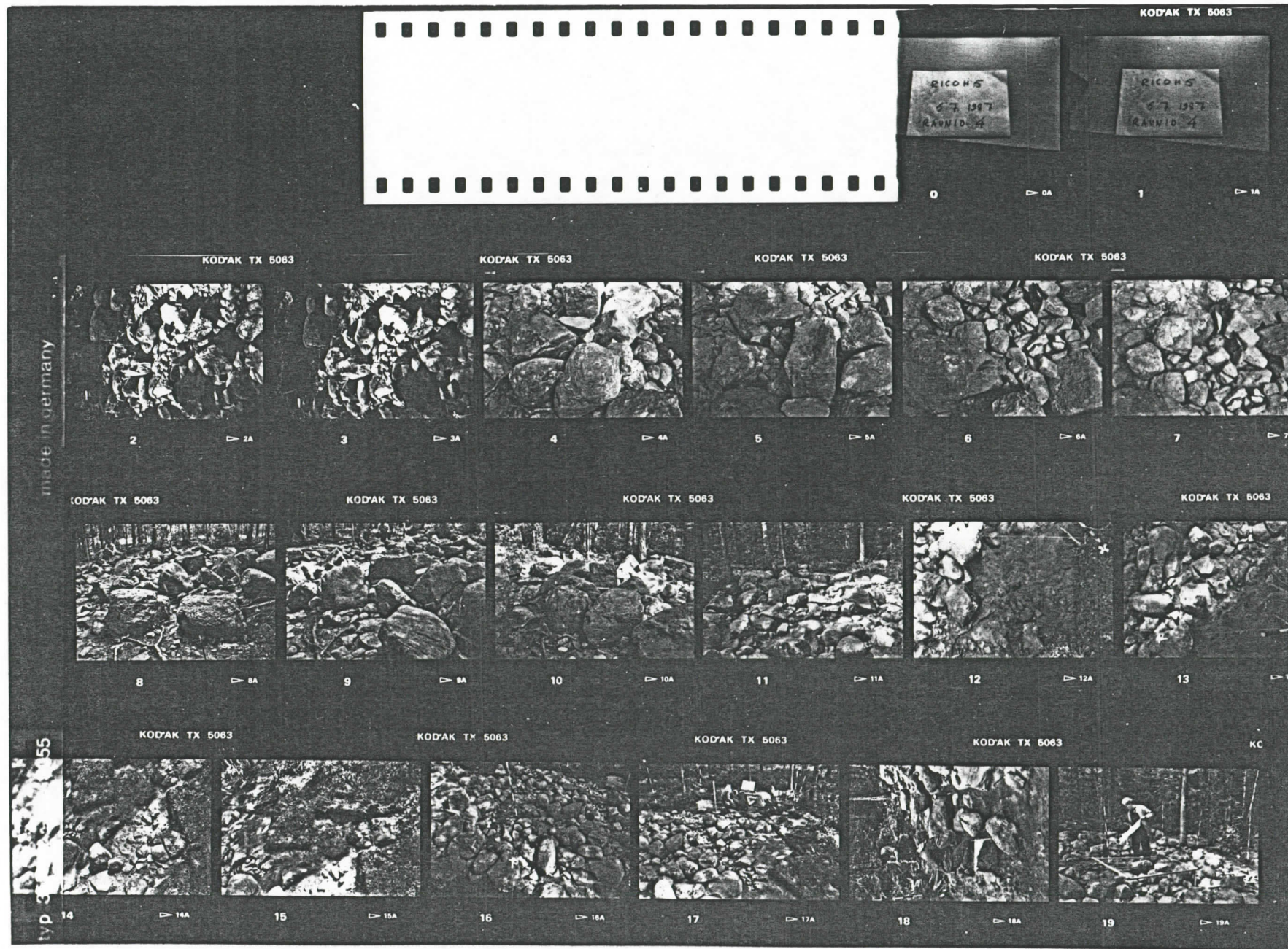
188

4888-

303

01904-

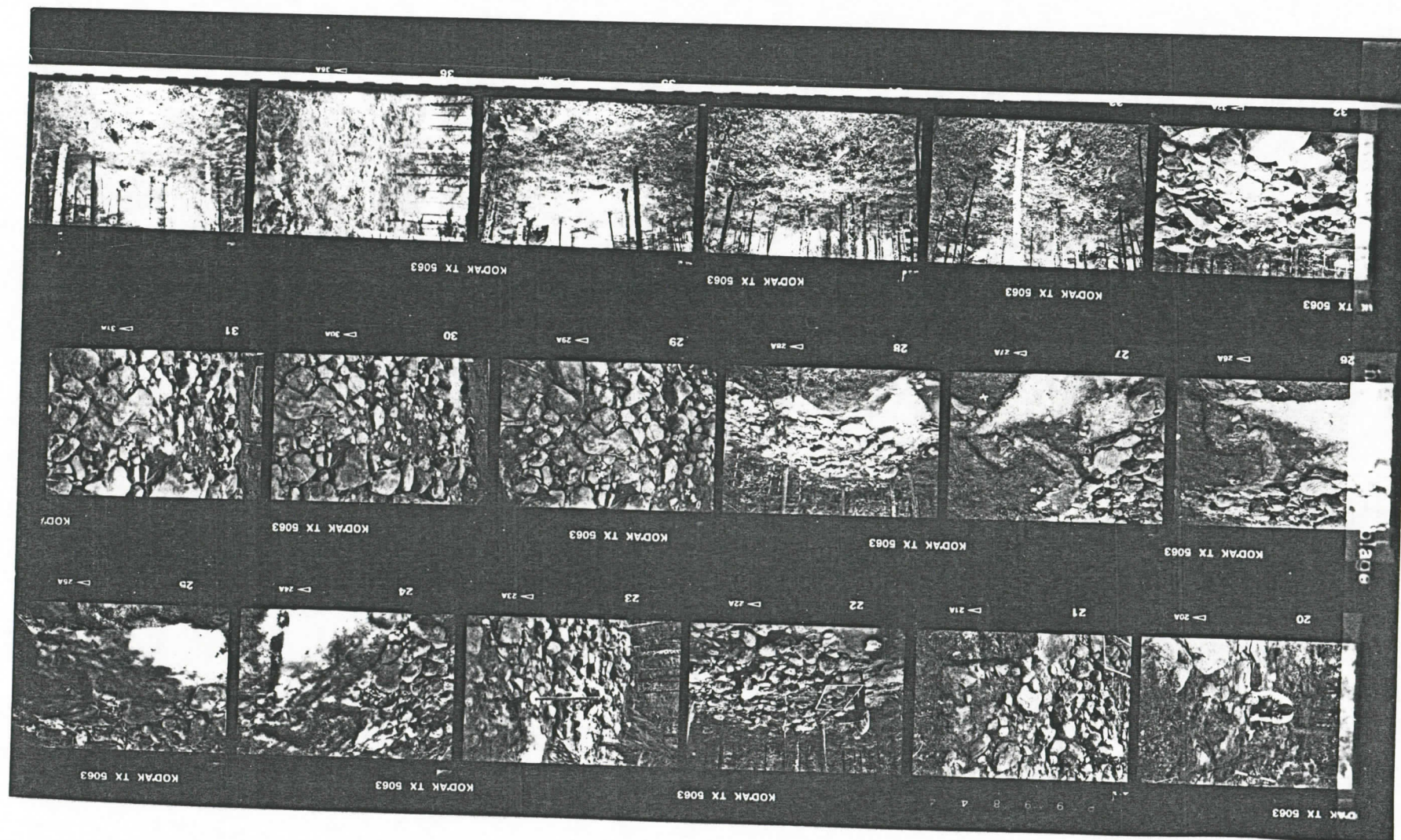
300

IX

Ravio 4: 13500-012

Ravio 7-8 135013-017

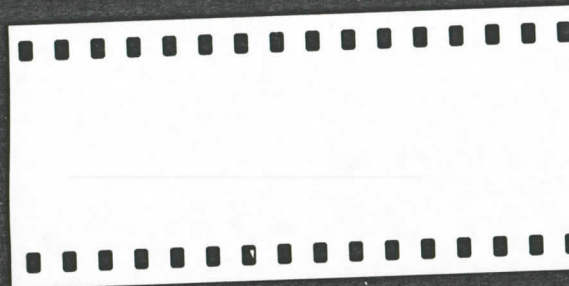

135012-012

135013-013

135013-017

X
 - Raunio 4 : 135018-022 ; 135025-033
 Raunio 8 : 135023-24

IFLEX

CHINONFLEX
 MV-ROLL
 127.87

KODAK TMY 5053

0

0A

1

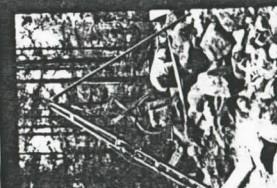
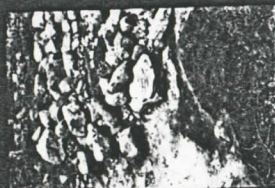
KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY

1A

2

2A

3

3A

4

4A

5

5A

6

6A

7

5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

7A

8

8A

9

9A

10

10A

11

11A

12

12A

1

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY

13A

14

14A

15

15A

16

16A

17

17A

18

18A

1

135018-022

135023-128

135025-133

XI

Ravio 4 : 135034 , 135047-048

Uusi tarkastuslöydytö -87 : 135035

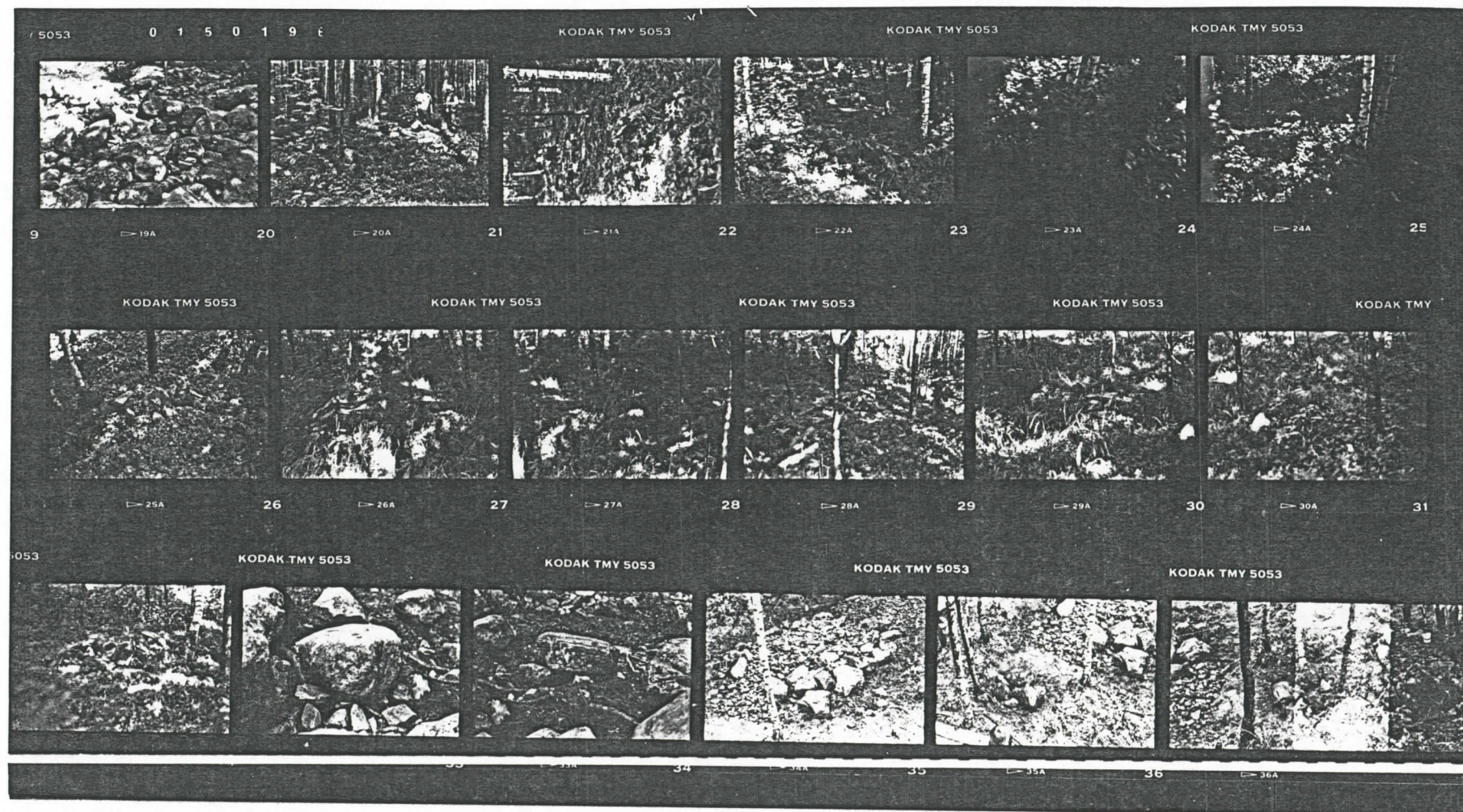
Ravio 7 : 135036-039 ; 135040-050

Ravio 8 : 135040-046

135034-
135

135040-
048

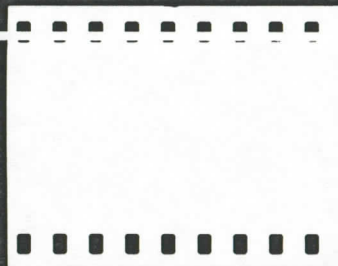
135046-
050

XII

Ravnio 7 1. 135057-52
Ravnio 8 1. 135053-54
Ravnio 4 1. 135055-67d

5057-
052

KODAK TMY 5053

KODAK

0

0A

1

1A

MY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

2

2A

3

3A

4

4A

5

5A

6

6A

7

7A

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

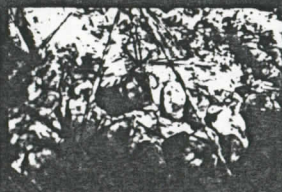
KODAK TMY 5053

KODAK

8

8A

9

9A

10

10A

11

11A

12

12A

13

13A

MY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

KODAK TMY 5053

14

14A

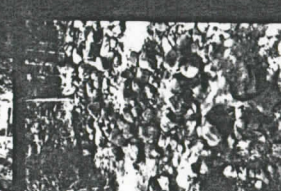
15

15A

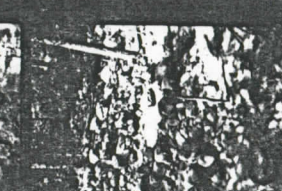
16

16A

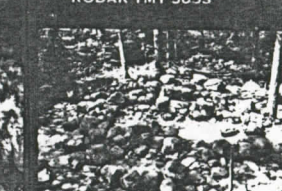
17

17A

18

18A

19

19A

made in germany

p 357 as

5053-
058

5055-
064

5056-
070

XIII

Ravnio Y: 135071 - 088

